

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

Təhsil
millətin
gələcəyidir!
Heydər Əliyev

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin orqanı

Bu sayımızda

Təhsilimizin himayədarı

⇒ səh.3

"Mən SABAHın məzunuyam"

⇒ səh.6

"Hər bir şagirdin uğuru ən böyük hədiyyədir"

⇒ səh.10

STEM təhsilə tələbat artır

⇒ səh.13

Müəllimlər və müəllim olmaq istəyənlər imtahanı verir

Prosesi ictimaiyyət nümayəndələri də izləyib

Davamlı təkmilləşmə

Stiven Kovi kimdir?

1932-ci ildə Solt-Leyk-Sitidə anadan olan Kovinin uşaqlığı elə burada, 3 bacısı və bir qardaşının ehətesində keçib. Stiven genc yaşlarından idmanaya ciddi maraq göstərse də, həkimlərin qoyduqları diaqnoz (sümük toxuması çatışmazlığı) ona idmançı olmaq yolunda maneəyə çevirilir. Kovi diqqətini təhsil yönəldir və tezlilik özündə oratorluq maraq hiss edir. 16 yaşında Yuta Universitetine daxil olur, "Biznesin idarəəolunması" fakültəsini bitirir, ardınca isə Harvardda magistr dərəcəsinə, Briqam Yanqın dini universitetində isə felsəfə doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülür. Həyatı boyu oxuyan və təkmilləşen S.Kovi onlarla doktorluq

dərəcələri və nüfuzlu adlar qazanmağa müvəffəq olub. Natiqlik fealiyyəti və dərs deməklə məşğıl olan Kovi paralel olaraq kitablar yazar və dünyani gözərək dini mövzuda mühəzzirolar oxuyurdu. Stiven mormon ailəsində həyata gəldiyindən ətək əsrin 60-ci illərində İngiltərə və İrlandiyada mormon din xadimi kimi də fealiyyət göstərib.

Kovinin yuxarıda adını çəkdiyimiz kitabı artıq uzaq 1989-cu ildə işq üzü görə də, biznes və idarəəetmə sahəsində bütün dövrlerin on yaxşı asərlərinən hesab olunur. "Yüksək effektli insanların 7 bacarığı" dünyannın 40 dilinə tərcümə edilib, 25 milyon tirajla çap olunub, sonradan 1,5 milyon adəd də surat işq üzü görüb. Bu, dünyada ilk kitabdır ki, oxularına həm də audio

formatda təqdim olunub.

S.Kovi ideal ailə başçısı, 9 övlad atası idi. O, 16 iyul 2012-ci ildə Yuta ştatının Povo şəhəriyində velosiped sürürən yixilib, başından aldığı ciddi zədə nəticəsində dənəyasi deyişib.

Kovi həyatı boyu aktiv təhsil fealiyyəti ilə müşəq olub. Bu fealiyyətini hərəkəsi kimi onun 2008-ci ildə "Liderlik məndə: məktəbler və valideynlər bütün dünyaya uşaqlara necə kömək edirlər" adlı kitabı, işq üzü görüb. 2010-cu ildə Kovi Yuta Universitetinin nəzdindəki Con Hantesman adına Business məktəbində professor vəzifəsinə təyin olunur. Kovi tək mühəzziro oxumur, həm də müxtəlif araşdırmlarda yaxından iştirak edirdi.

⇒ Ardi səh.8

Təhsildəki dəyişikliklərin kökündə STEM fəlsəfəsi durur

"Yeni təhsil programımız müəyyən mənada STEM elementləri üzərində qurulub"

Məlumdur ki, müasir dövrün mü hüdüm adəflərindən biri ölenin rəqəbetini inkişaf etdirən yüksək intellektli, innovativ təfəkkür malik, bacarıqlı mütexəssisler yetişdirilməsidir. Dünya İqtisadi Forumun məlumatlarına əsasən, hazırda inkişaf edən ölkələrə XXI əsrin bacarıqlarına sahib insanlar lazımdır. Bu bacarıqlar kreativlik, tənqidli düşünücə, kommunikasiya, kollaborasiyadır. İqtisadiyyatlara onun rəqəbətə davamlılığının gücləndirilməsi üçün müasir düşüncəli, keyfiyyətli mütexəssisler tələb olunur.

Ölkəmizin təhsil sistemində uğurla tətbiq olunan məhz STEM layihəsi bu çərişlərə cavab verir.

Yaxın illərdə dünyada 9 milyon STEM təhsilli mütexəssisə ehtiyac yaranacağından nəzərə alsaq, bu metod əsaslı təhsil müəssisələrinin sayının durmadan artması təsadüfi deyil. Buna görə də STEM yanaşmanın tətbiqi ilə bağlı daha geniş məlumat almaq üçün "STEM Azərbaycanda" layihəsinin rəhbəri Aliyə Əhmədova ilə səhərbətləşməyə qərar verdik.

- Öncə STEM-in fəlsəfəsi baradı-

damışaq. Bu metodun ölkəmizin təhsil sistemində tətbiqini zəruri edən amillər barədə fikrinizi bilmək istərdik. STEM yanaşmasının ənənəvi təlim metodlarının fərqi nədir?

- Son dövrlərdə dünyadan inkişaf etmiş və etməkdə olan ölkələrinin təhsil sistemlerinin STEM metoduna integrasiyası cəhdlerinin geniş vüset alması müsbəhədə etməkdəyik. Eyni zamanda, təhsilin transformasiyası istiqamətində təşkil edilən bir çox beynəlxalq konfranslar, seminar və təlimlər özündə STEM məzmununu etibar edir. Bu fealiyyətlərin əksəriyyəti artıq maarifləndirici deyil, məhz birbaşa tətbiq məqsədi daşımaqdadır. Təhsil sistemlərindəki dəyişiklik cəhdlerinin kökündə elə

STEM metodunun fəlsəfəsi dayanır. Məlumdur ki, 1957-ci il oktyabrın 4-də Yerin ilk süni peyki "Sputnik-1" orbitə buraxılmışdır və həmin tarix beşəriyyətin kosmik erasının başlangıcı sayılır. Məhz bundan sonra böyük ölkələrdə fizika-riyaziyyat, kimya-biologiya və s. xüsusi təməyülləşmiş təhsil müəssisələrinin açılması müşahidə olunur. Çünkü ölkələrin inkişaf göstəricilərindən on mühümü məhz elmi-texniki tərəqqisidir. Çin, ABŞ, Rusiya, Koreya və s. ölkələrin iqtisadi rəqəbəti dövründə 2002-ci ildə Elon Mask tərəfindən SpaceX şirkətinin qurulması STEM kimi adlandıran təlim metodunu gündəmə gotirdi.

⇒ Ardi səh.13

Innovasiyalar və kreativ yanaşmaların ünvani

Təhsilimizə uğur gətirən layihələr nələri vəd edir?

Səh.11

Tələbələrin köçürülməsinə başlanılıb

İyulun 5-dən tələbələrin ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisasdan digərini deyişdirilməsi, eləcə də ölkəməzə yerləşən orta ixtisas təhsili müəssisələrini tələbələrinin, magistratura səviyyəsində təhsilalanların köçürülməsi üzrə elektron sənəd qəbuluna başlanılır.

Transfer.edu.az portalı vasitəsi ilə həyata keçiriləcək sənəd qəbulu iyulun 20-dək davam edəcək. Portalın müraciət edən şəxslər köçürülmə istədiyi təhsil müəssisəsini seçmək imkanlıdır. Bunun üçün təhsilalanlar teleb olunan məlumatları daxil etməklə, köçürülmə meyarlarına uyğun golib-gəlmədiyini müəyyən edə bilərlər.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən yaradılan transfer.edu.az portalı tələbələrin köçürülməsi prosesinin sadələşdirilməsinə və şəffaflığının temin olunması məqsədində xidmət edir.

Tələbələrin köçürülməsi Təhsil Nazirliyinin razılığı ilə qış və yay tətbiqi dövründə həyata keçirilir. Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən keçirilən qəbul imtahanlarında tələbənin topladığı bal qəbulunduğu ilədə köçürülmə istədiyi ali təhsil müəssisəsində müvafiq ixtisas üzrə minimal kecid balından az olmamalıdır. Həmçinin tələbənin qəbul olunduğu və köçürülmə istədiyi ixtisaslar Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən müəyyən olmuş eyni ixtisas qrupu daxilində olmalıdır.

Qaydalara əsasən, xaricli ölkələrin akkreditə olunmayan ali təhsil müəssisələri tələbələrinin və digər ölkələrdə qayıb təhsil alanların köçürülməsinə icazə verilmir. Bununla yanaşı, tələbənin təhsil allığı ilə təhsil müəssisəsinin dünyasının on yaxşı ali təhsil müəssisələrinin reytinq siyahısında olması da nəzərə alınan göstəricilər sırasındadır. Bir ali təhsil müəssisəsindən digərini köçürülmə, ixtisası dəyişən və tələbələr sırasına bərpə olunan şəxslər (dövlət səfari) əsasında təhsil alanların eyni ixtisas üzrə köçürülməsi istəsindən sonra (əsasla) təhsillərini yalnız ödənişli əsaslarla dəvam etdirirler.

Direktor vəzifəsinə işə qəbul üzrə müsabiqəye start verilir

Cari ilin 13-19 iyul tarixlərində dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə direktor vəzifəsinə işə qəbul üzrə müsabiqə elektron sənəd qəbulunun həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub.

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən namizədlər miq.edu.az/direktorlar linkinə daxil olaraq qeydiyyatdan keçəcəklər.

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə direktorların işə qəbul mərkəzdirilmə və elektron qaydada müsabiqə yolu ilə keçiriləcək. Müsabiqə dörd mərhələdən (elektron arızaların qəbulu, test imtahani, müsahibə və vaktə yerləşdirilmə) ibarətdir.

Müsabiqədə pedagoji və ya idarəetmə ixtisas sahələri üzrə ali təhsil, 5 ildən az olmayıraq (təhsilin təşkili və idarə olunması ixtisası üzrə elmi dərəcəsi və elmi adı olduqda 3 il) pedagoji stajı olan və hazırlıda ümumi təhsil müəssisələrində pedagoji fəaliyyətlə məşğıl olan şəxslər iştirak edə bilərlər.

Məcburi köçkünlər üçün yeni yaşayış kompleksi istifadəyə verilib

Iyulun 5-də Pirallahi rayonunda 306 məcburi köçkün ailəsi üçün salınan yeni yaşayış kompleksi istifadəyə verilib.

AZERTAC xəber verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva mərasimde iştirak ediblər.

Qaçınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitesinin sədri Rövşən Rzayev görülən işlərlə bağlı məlumat verdi. Bildirildi ki, Pirallahi rayonunda yataqxanalarda və digər inzibati binalarda müvəqqəti məskunlaşmış 306 məcburi köçkün ailəsi üçün çoxmərtəbəli binalardan ibarət yeni yaşayış məhəlləsi dövlətimizin başçısının 2011-ci ildə imzaladığı sərəncama əsasən yaradılıb. Yaşayış kompleksinə məktəb də daxildir və burada digər zəruri infrastruktur obyektləri təkili, ərazidə geniş abadlıq və yaşıllaşdırma işləri görürlüb. Kompleks salınarkən elektrik, su, qaz, istilik təchizatı və suvarma sisteminin, rabitə və televiziya şəbəkəsinin qurulmasına xüsusi diqqət göstərilib. Bu, ölkə üzrə məcburi köçkünlər üçün salınan sayca 104-cü müasir yaşayış kompleksidir.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Laçın rayonu Bozlu tam orta məktəbindəki şəraitlə tanış olublar

mənzillərdə yaradılan şəraitlə tanış olular.

Sonra Laçın rayonu Bozlu tam orta məktəbindəki şəraitlə tanış olan Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevaya məlumat verildi ki, bu təhsil ocağı 220 şagird yerlindədir. Yüksək şərait ilə seçilən, müasir təlim ava-

danlıqları ilə diqqət çəkən məktəbdə təlim-tədris üçün hər cür şərait yaradılıb. Məktəbin kompüter otogunda şagirdlər informasiya texnologiyalarının sirlərinə yiyələnəcəklər.

Prezident İlham Əliyevin təhsilin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı təsdiqləyir ki, bu sa-

hə dövlət siyasetinin mühüm principləri sırasına daxil edilib. Bu proses tezkeyə paytaxtla məhdudlaşdırır, bölgələri də əhatə edir, doğma yurdlarından didərgin düşən soydaşlarımızın təhsilinin yüksək səviyyədə qurulmasına xidmət göstərir.

Məktəbin idman zalı da zəruri

avadanlıqla təchiz edilib və burada şagirdlərin bedən tərbiyesi ilə möşğül olmaları üçün hər cür imkan var.

Sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım məcburi köçkünlərlə görüşdürlər.

Görüşdə sakınlər görülən bütün bu işlərə, onlara göstərilən diqqətə

və məcburi köçkün ailələri üçün yeni məktəblərin inşasına, onların müasir avadanlıqla təmin edilməsinə görə Prezident İlham Əliyeva və birinci xanım Mehriban Əliyevaya bir daha minnətdarlıqlarını bildirdilər.

***

Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Leyla Əliyeva “Müalicə alan məktəbyaşlı uşaqların distant təhsili” layihəsi ilə tanış olub

Iyulun 8-də Heydər Əliyev Fondu vəzifə prezidenti Leyla Əliyeva Elmi-Tədqiqat Hematologiya və Transfuziologiya İnstitutunda “Müalicə alan məktəbyaşlı uşaqların distant təhsili” layihəsi ilə tanış olub.

Burada müalicə alan uşaqlarla yaxınlaşma məraqlanı Leyla Əliyevaya onlar üçün yaradılan distant təhsil imkanı barədə məlumat verilib. Qeyd edil ki, sözügedən layihənin möqsədi xüsusi qayğı etibarı olan uşaqların fasileşən və keyfiyyəti ümidi təhsil almaq hüququnu təmin etmekdir. Həmçinin layihə uşaqların cəmiyyətə integrasiyasına dəstək vermək, onların İKT savadlarının artırılmasına nail olmaq, internet vasitəsi ilə müxtəlif sahələrdə inkişaf etmək və öz potensiallarını nümayiş etdirmək üçün şərait

yaratmaq möqsədi daşıyır.

Bildirilib ki, layihə çərçivəsində Elmi-Tədqiqat Hematologiya və Transfuziologiya İnstitutunda müalicə alan və distant təhsilə qoşulmaq istəyen şagirdlər Təhsil Nazirliyi tərəfindən Azərbaycan Təhsil Şəbəkəsinə çıxış, müvafiq İKT avadanlıqları və dərs vəsaitləri ilə təmin edilib.

Leyla Əliyeva uşaqların müalicə dövründə təhsilden yarınmalarının qarşısını almaq və onların virtual mühitdə sosial həyatə adaptasiyasını təmin etmək həmçinin təhsilin müsbət qiyamətləndirib.

Layihə Heydər Əliyev Fondu, Təhsil Nazirliyi və Şəhəriyə Nazirliyinin dəstəyi ilə “Nobel-T” şirkəti tərəfindən icra olunur.

Paytaxt üzrə 36 qalib layihə

Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsinin qalibləri bəlli olub.

Belə ki, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil idarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki təhsil müəssisələrindən 39, 58, 84, 129, 145, 147, 150, 155, 177, 212, 214, 216 və 232 nömrəli tam orta məktəblərə məxsus layihələr Ümumi təhsil müəssisələri kateqoriyası üzrə qaliblər sırasındadır.

BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrində çalışan müəllimlər tərəfindən 23 layihə isə fordi kateqoriya üzrə qalib gəlib.

Qalib layihələr arasında istedadlı uşaqların aş-

kar olunması, müalicəyə marağın artırılması, məktəb-valideyn əlaqələri, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsil almazı üçün xüsusi imkan və şəraitin yaradılması, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının təhsilə tətbiqinin təbliğ edilməsi, öyrəndici resursların hazırlanması və digər müvafiq istiqamətlər üstünlük təşkil edir.

Qeyd edək ki, təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsinin keçirilməsinin əsas möqsədi təhsil müəssisələri, eləcə də təhsil-verənlər arasında sağlam rəqabəti və innovativ fəaliyyəti stimullaşdırmaqdandır.

Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXIII Respublika elmi konfransının keçirilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Doktorantların və gənc tədqiqatçıların apardıqları elmi tədqiqat işlərinin nöticələrinin müzakirəsinə təşkil etmək, habelə onların elmi yaradıcılığının stimullaşdırmaq məqsədilə “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

1. Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXIII Respublika elmi konfransı 2019-cu il 3-4 dekabr tarixlərində Azərbaycan İnşaat və Memarlıq Universitetində keçirilsin, konfrans böyük Azərbaycan sairə İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinə həsr edilsin.

2. Konfransın Təşkilat komitəsinin

tərkibi və Əsasnaməsi təsdiq edilsin (əlavə 1 və 2).

3. Ali təhsil müəssisələrinin rektorları doktorantların və gənc tədqiqatçıların mərزو tezislerinin 2019-cu il 10 oktyabr tarixinədək Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsilin şöbəsinə təqdim edilməsini təmin etsin.

4. Azərbaycan İnşaat və Memarlıq Universitetinin rektoru (G.Məmmədov) konfransın yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün lazımi şərait yaratınsın, konfransın program və materiallarının nəşri edilməsini təmin etsin.

5. Elm, ali və orta ixtisas təhsilin şöbəsi (Y.Piriyev) konfransın keçirilməsi ilə əlaqədar lazımi təşkilat məsələləri həll etsin.

6. Maliyyə şöbəsi (R.Orucov) təqdim olunan təsdiqəcidi sənədlər əsasında konfransın keçirilməsi ilə bağlı xərclərin ödənilməsini təmin etsin.

7. Informasiya şöbəsi (E.Məmmədov) bu əmrin Nazirliyin internet sehi-fəsində yerləşdirilməsini, “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasının, çoxaldılıb ali təhsil müəssisələrinə göndərilməsini təmin etsin.

8. Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini F.Qurbanova həvalə edilsin.

Ceyhun BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikasının
Təhsil naziri

5 iyul 2019-cu il

Təhsil naziri Siyəzən şəhərində vətəndaşları qəbul edib

Iyulun 5-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Siyəzən şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Xaçmaz, Siyəzən və Şabran rayon sakınlarını qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl Təhsil naziri Ceyhun Bayramov və Siyəzən Rayon icra Hakimiyyətinin müavini Zəfer Əliyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öünüə gül dəstələri döşərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin iyul ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq keçirilən qəbulda qeyd olunan rayonlarda müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlərə istirak ediblər.

Həmin gün Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva və Quba Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Allahverdi Xudaverdiyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öünüə gül dəstələri döşərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Şəhərə qəbulundan sonra, məhəllələrin iş qəbulu və yerdəyişməsi, məktəb binalarının təmiri, təhsilalanların köçürülməsi və yaxud ixtisasının dəyişdirilməsi, həmçinin digər məsələlərlə bağlı müraciətlər ediblər.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin iş qəbulu və yerdəyişməsi, məktəb binalarının təmiri, təhsilalanların köçürülməsi və yaxud ixtisasının dəyişdirilməsi, həmçinin digər məsələlərlə bağlı müraciətlər ediblər.

Həmin gün Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva və Quba Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Allahverdi Xudaverdiyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öünüə gül dəstələri döşərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Həmin gün Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva və Quba Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Allahverdi Xudaverdiyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öünüə gül dəstələri döşərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Vətəndaşların qəbulundan önce

nazir müavini Məhəbbət Vəliyeva və Quba Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Allahverdi Xudaverdiyev ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi öünüə gül dəstələri döşərək xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Qəbulda gələn vətəndaşların müraciətləri dinlənilib. Bir sıra müraciətlərə bağlı konkrət tapşırıqlar verilib.

Qəbuldan sonra nazir müavini rayonun Alekseyevka və Birinci Nügədi kəndlərində yeni məktəb binalarının tikinti işləri ilə tanış olub. Bildirilib ki, rayonun Alekseyevka kəndində 960, Birinci Nügədi kəndində isə 792 şagird yerlik yeni tədris binaları inşa olunur. Her iki məktəb binasının növbəti tədris ilində istifadəye verilməsi nəzərdə tutulur.

1969 Ulu öndərin siyasi hakimiyyətə gəlməsindən 50 il ötür 2019

Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsilinin inkişaf yolları

Ümumi orta təhsil

1970-ci illərdə və 1980-ci ilin əvvəllerində ümumtəhsil məktələrinin tədris maddi bazası və kadrlarla teminatı daha da möhkəmləndirilib, "Ümumtəhsil məktəbləri şagirdlərinin dərsliklərdən pulsuz istifadə etməsinə keçmək haqqında" qərarla 1978-ci ildə şagirdlərin dərsliklərə pulsuz teminatına keçilib.

1970-1980-ci illərdə aparılan güclü məktəb tikintisi ikinci növbədə oxuyanlar üzrə göstəricinin yaxşılaşdırılmasına təkan verib. Belə ki, 1970-ci ildə Azərbaycanda 28300 şagird yeri olan 90 ümumtəhsil məktəb binası tikilmişdir, 1975-ci ildə 2 dəfəyə yaxın, yəni 48200 nəfərlik 100 məktəb binası tikilib. Həmin illərdə 350000-dən çox şagird yeri olan 849 ümumtəhsil məktəbi tikilib istifadəyə verilib.

1970-ci illərdə məktəb müəllimlərinin rəğbətləndirilməsi sahəsində böyük işlər nail olunub, keçmiş SSRİ-nin orden və medallarına layiq görülmüş maarif işçilərinin sayı 8718 nəfər yüksəlib, o cümlədən üç nəfər müəllim Sosialist Əməyi Qəhrəmanı adına layiq görüfür, 817 müəllim "Azərbaycan SSR-ni Əməkdar müəllimi" adı alıb.

Texniki-peşə təhsili

Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişinin təkcə ilk iki ili ərzində 16 yeni texniki-peşə məktəbi yaradılıb, 20 texniki-peşə məktəbi orta texniki-peşə məktəbinə çevrilib, 3120 şagird yeri olan tədris və 2520 çarpanı olan yataqxana binaları tikilib, əlavə olaraq 244 tədris emalatxanası, kabinet və laboratoriya yaradılıb. 1971-1975-ci illər üçün Azərbaycanda texniki-peşə təhsilinin təkmilləşdirilməsi və inkişafi yollarına dair strategiya müəyyənləşdirilib. Həmin illərdə 35 şəhər və rayonda 54 yeni texniki-peşə məktəbi yaradılıb. Bu dövrə həmin məktəblərdə 165120 ixtisaslı fəhlə kadri hazırlanıb ki, bu da əvvəlki illərdən 1,7 dəfə çox idi.

Ali və orta ixtisas təhsili

1970-ci illərdə və 1980-ci illerin əvvəllerində ali təhsil müəssisələrinin maddi texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində böyük işlər görürlər. Ali məktəbler üçün tədris korpusları, yataqxanalar tikilib, Bakı Dövlət Universiteti üçün şəhərciyin tikilməsi haqqında, Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Akademiyası üçün Gəncədə xüsusi şəhərciyin salınması barədə qərarlar qəbul edilib.

1970-1980-ci illərdə Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrinin sayı 1969-cu illə müqayisədə 12-dən 17-yə, təhsil alanların sayı isə 70000-dən 100000-ə yüksəlib.

1970-1982-ci illərdə 5 yeni ali məktəb yaradılıb, çoxlu ixtisaslar, kafedralar, problem laboratoriyaları açılıb. 1960-ci illərin sonunda 12 ali məktəb, bunlardan 105 fakültə, 450 kafedra mövcud idis və 139 ixtisas üzrə kadr hazırlığı aparılmışdır, 1982-ci ildə artıq 136 fakültə və 530 kafedranı birləşdirən 17 ali təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərirdi.

Azərbaycandan kənarda təhsil

1970-1980-ci illərdə Azərbaycandan kənarda, keçmiş SSRİ-nin 50-dən artıq böyük şəhərinin 170-dən çox ali məktəbində respublikamızın xalq təsərrüfatı, elm, təhsil və mədəniyyətinin 80-dən artıq sahəsini əhatə edən və on zəruri ehtiyac duyulan 250-dən çox ixtisas üzrə 15000-dən artıq azərbaycanlı gəncin ali təhsil almasına, yüksək ixtisaslı mütəxəssislər kimi hazırlanmasına imkan və şərait yaratılıb.

1970-ci illərin əvvəllerindən başlayaraq her il 800-900 nəfər, 1980-ci illərin əvvəllerindən isə ildə 1000-1400 nəfər qədər Azərbaycan gənci respublikadan kənarda keçmiş SSRİ-nin məşhur ali məktəblərində təhsil almağa göndərilib.

Müstəqil Azərbaycanda təhsil islahatları

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 1998-ci ilin martında imzaladığı sərəncamlı müstəqil Azərbaycanda təhsil sahəsində beynəlxalq standartlara uyğun islahatların aparılması məqsədilə islahat program hazırlayacaq Dövlət Komissiyası yaradılıb. "Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Programı" geniş müzakirələrdən sonra 15 iyul 1999-cu ildə təsdiq olunub. Həmin sənəd hazırlanarken ölkəmizdə təhsil sisteminin ayrı-ayrı inkişaf mərhələləri, xüsusən 1970-1980-ci illərdə təhsil sahəsində toplanmış tarixi təcrübə ciddi şəkilde nəzəre almış. Proqramda Azərbaycanda təhsil islahatını 3 mərhələdə heyata keçirmək nézerde tutulub.

İslahat programının esas məqsədi məktəbəqədər, orta, ali təhsil və ali təhsildən sonrakı peşə və ona uyğun eləvə təhsil pillələrində toplanmış potensialı saxlamaq və inkişaf etdirmək, təhsil sistemini tənzimləyin müvafiq normativ hüquqi bazanı yaratmaq, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında, Təhsil Qanununda təsbit olunmuş comisiyyətin teleblərinə, onun siyasi, iqtisadi və sosial həyatının demokratikləşməsinə əsaslanan dövlət siyasetini həyata keçirməkdən ibarətdir.

Təhsilimizin himayədarı

Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldiyi ilk vaxtlardan təhsilin inkişafına böyük diqqət yetirib

Ümumməlli liderimiz Heydər Əliyevin Azərbaycanda hakimiyyətdə olduğu illərdə qəzətimizdə çoxlu çıxış, məruzə və nitqləri dərc olunub. Ulu öndərin ölkəmizdə siyasi hakimiyyətə gəlişinin ilk illərində - 1971-ci ildə qəzətimizdə dərc olunmuş bir məruzəsi xüsusi dıqqəti cəlb edir. Həmin məruzəsində Heydər Əliyev ölkədə təhsilin vəziyyətinin geni təhlilini vermİŞ və qarşıda duran vəzifələri göstərmədir. Məruzənin təhsilə bağlı hissəsindəki bir çox məsələlərin bu gün də aktuallıq kəsb etdiyini və oxucularda maraq doğuracağına nəzərə alb qızetimizin 1971-ci il 3 noyabr tarixli 88-ci nömrəsində dərc olunmuş həmin məruzədən bəzi məqamları təqdim edirik.

1971-ci oktyabrın 29-da Azərbaycan KP MK plenumunda Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi H.Ə.Əliyev yoldaşın məruzəsindən

...Məktəblərin şəbəkəsi ildən-ilə genişlənir, şagirdlərin sayı artır. İndi respublikada təqribən 1 milyon 700 min adam bütün təhsil növürləri ilə əhatə olunmuşdur; 80 mindən çox müəllim və istehsalatçı ustası, ali məktəb və texnikum müəllimlərinin 6 min nəfərlik destəsi böyüməkdə olan neslin tərbiyesi ilə məşğuldur...

Məktəblilərin təlim və tərbiyəsinin keyfiyyətində ciddi nöqsanlar vardır. Bəzi rayonlarda, məsələn, Kəlbəcer, Laçın, Qusar, Qutqaşen, Sabirabad rayonlarında sinifdə qalanların sayı bütün məktəblilərin 5-7 faizi təşkil edir. Şagirdlərin sinifdə qalması pedagoji kollektivlərin içinde ciddi qüsürəkdir. Bu, şagirdlərin məktəbdən yayınmasına, onların təhsilinə yarımçıqlıqlaşmasına səbəb olur, bəzən de uşaqları bədbəxt edir.

Bir sıra məktəblərdə şagirdlərin faktik bilik seviyyəsinin hesab məlumatlarına uyğun gəlməməsi bizi çox narahat edir. Bu il respublikamız ali məktəblərinə qəbul imtahanları vermiş abituriyentlərin xeyli hissəsinin qeyri-kəfi qiymət alması faktı məğlubunu sübut etmirmi?

Medal və fərqlənmə diplomu alanların bir çoxunun ali məktəblərə qəbul imtahanlarında iki qiymətə alıbməməsi, bəzilərinin isə, həttə iki almazı faktı da məktəblərinin və məarif orqanlarının işində ciddi nöqsanlar olduğunu göstərir. Təşviş hissə doğuran cəhət budur ki, medal alan, ali məktəblərə qəbul imtahanlarında yarımaz cavab verən gənclərin bir çoxunun valideyinə xalq məarif şöbələrinin işçiləri, məktəb direktorları və müəllimləri, şəhər və rayon təşkilatlarının rəhbər işçiləridir. Yoxlama nəticəsində Zaqatalada, Şamxor, Abşeron, Balakən, Xanlar və başqa rayonlarda belə faktlar aşkarlaşmışdır.

Bu işi diqqətə arasdırmaq və layiq olmadıqları halda şagirdlərə medal və diplom verilməsində mü-

Onlar tam nəzərsizlik üzündən, bəzən də ali məktəblərin ayrı-ayrı rehbərlərinin köməyi sayəsində özlerinin vəziyyətindən sui-istifadə edib müəyyən olunmuş qəbul qaydasını pozur, çox vaxt bunun üçün rüşvet alırlırdar.

Azərbaycan KP MK belə bir vəziyyətə dözə bilmezdi. MK imtahanlarının hazırlanması və keçirilməsi üçün ali məktəb rektörünün partiya təşkilatları katiblərinin, Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi rehbərlərinin, şəxsi məsuliyyətini arturmaq üçün tədbirlər gördü, bu işi nozarət altına aldı.

Qəbul imtahanlarının keçirilməsində qayda yaradılması, abituriyentlərin biliyinin obyektiv qiymətləndirilməsi öz nəticəsini verdi: tələbələrin içti-mai tərkibi yaxşılaşdı, indi bər qayda olaraq, ali məktəblərə və texnikumlara doğrudan tələb edilən biliklərə malik olan oğlan və qızlar daxl olurlar. Lakin bu işdə qaydanın pozulması, sui-istifadə tədbirlərindən aradımlardan xilas etməlidir...

Azərbaycan KP MK belə hesab edir ki, Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi, ali məktəblərin rektörlükləri və partiya təşkilatları bu məsələləri dərin-dən araşdırmalı, ali məktəbləri sərişətsiz, təsədüf, vəciblərə uyğun olaraq tətbiq etmək üçün hələ çox iş görüləmeli...

Azərbaycan KP MK belə hesab edir ki, Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi, ali məktəblərin rektörlükləri və partiya təşkilatları bu məsələləri dərin-dən araşdırmalı, ali məktəbləri sərişətsiz, təsədüf, vəciblərə uyğun olaraq tətbiq etmək üçün hələ çox iş görüləmeli...

Müsəbiqələr və attestasiyalar müəllimlərin tərkibini möhkəmletmək və yaxşılaşdırmaq üçün təsirli formalardan biridir. Bu işdəki formalizmə və qaydaların açıqça pozulması hallarına son qoymaq lazımdır. Sərr deyil ki, çox vaxt müsəbiqələr həqinən yalnız zəhm rəsmiyət xatirine məlumat verilir, əsində isə namızədlərin məsəlesi qabaqcadañ həll edilir. Bəzəli ali məktəblərdə illərə attestasiya keçirilmir. Keçirildikdən sonra çox vaxt bu və ya digər müəllimin işinə obyektiv qiymət verilir.

Kafedraları keyfiyyətə təzeləmək və möhkəmləmək üçün müsəbiqələrden və attestasiyalarдан istifadə etmək, ali məktəblərin qapılarını yalnız həqiqətən layiq olanların üzünə açmaq lazımdır.

Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyi, bir çox ali məktəblərin və elmi tədqiqat institutlarının rehbərləri əvəzçiliyi məhdudlaşdırmaq haqqında müvafiq qərarlardan irəli gələn vəzifələri hələ heç də təmamilə yerinə yetirməmişlər. Bir sıra hallarda əvəzçiliyə təsirinə dövlət nöqtəyi-nəzərindən məqsədə uyğun olub-olmadığını nəzərə almadan ona icazə verilir. Əvəzçilik gənc elmi kadrların və müəllim kadrlarının irali çökülməsinə çox zaman engel tərəfdən, ayrı-ayrı alimlərin bu və ya digər elm sahələri niñisərə göttürməsinə doğru aparır...

"Azərbaycan müəllimi",
3 noyabr 1971-ci il

Görülən tədbirlərin nəticəsi həm kəmiyyətdə, həm də keyfiyyətdə özünü göstərib

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov İTV-nin “Pressinq” verilişinin qonağı olub. Nazir İTV-nin efrində təşkil edilən ictimai müzakirə saatında verilişin aparıcısı Orxan Fikrətoğlu ilə yanaşı, APA-nın redaktoru Kəmala Quliyeva, “Azərbaycan məktəbi” jurnalının baş redaktoru Rahil Nəcəf, “Yeni Müsavat” qəzetinin redaktoru Elşad Məmmədli, “Report”un baş redaktoru Murad Əliyevin suallarını cavablandırıb. Nazir müsahibəsində əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirilən uğurlu təhsil islahatlarının nəticələrindən bəhs edib. Həmin müsahibəni təqdim edirik:

Orxan Fikrətəoğlu, verilişin aparıcısı: Təhsil cəmiyyətin onurğası sütnudur. Təhsildə aparılan islahatlar və yeniliklər cəmiyyətdə də razılıqla qarşılanır. Həmin islahatlardan biri də olimpiadalarla bağlıdır. Olimpiada qalibi olan 300 şagird müsabiqəsiz ali təhsil müəssisələrinə qəbul olundu. Sizə elə gəlmirmi ki, bu, elə bir hal alar ki, həmi olimpiada qalibi olmaq istəyər?

- Təhsil Nazirliyi olaraq, belə bir ehtimalın reallaşsa biləcəyini düşünmürük. Ancaq olimpiadalara marağın artması faktıdır. Olimpiada hərəkatı, ölkəmizdə olimpiadaların keçirilməsi və beynəlxalq olimpiadalara hazırlığın və iştirakın uğurla təşkil edilməsi sahəsində əhəmiyyətli işlər görülüb. Bu işlər barədə ölkə ictimaiyyəti məlumatlıdır. Şagirdlərin ildən-ilə olimpiadalara marağının artması, sadəcə bu hərəkata daha çox iştirakçı qatılması ilə deyil, həm də ölkə üzrə və beynəlxalq olimpiadaların orta nəticələrlə də özünü göstərir. Respublika fənn olimpiadalarında və ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktıdır. Təbii ki, bu, qanunvericilikdə də öz əksini tapmalıdır. Qanunvericiliyə edilən dəyişiklik Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə reallaşdırılıb. Bu təşəbbüsü göstərərkən nəyə əsaslandı-
lil etdi. Ölkə olimpiadaları 8 fənn üzrə keçirilir. Bir neçə il ərzində ölkə olimpiadalarının final turunda iştirak edib qalib olan məktəblilərin növbəti təhsil pilləsinə - yəni ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarında göstərdikləri nəticələrini təhlili etdi. Təhlillər onu göstərdi ki, ölkə olimpiadalarında qalib olan məktəblilərin orta göstəricisi təxminən 650 baldır. Bu da bizə onu deməyə əsas verir ki, onlar istənilən ali təhsil müəssisəsinə qəbul olunacaq səviyyədə yüksək hazırlıqla malikdirlər. Onlara verilən bu imtiyaz, sadəcə bir motivasiyadır. Bunu etmədiyimiz halda X-XI sinif səviyyəsində istedadlı şagirdlər olimpiadada iştirakda maraqlı olmur, vaxtını ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanlarına hazırlıqla həsr edirlər. İstedadlı şagirdlərə əlavə motivasiya vermək Azərbaycan cəmiyyəti olaraq bizə yalnız fayda gətirəcək.

ğimizi da cəmiyyətə açıqlamışıq. Əvvələ qeyd edim ki, iki məsələni - beynəlxalq olimpiadalar və ölkə əraziində keçirilən respublika fənn olimpiadalarını biri-birindən ayırmalıyıq. Beynəlxalq olimpiada qaliblərinə son deyişiklikdən once də ölkə qanunvericiliyində bəlli bir imtiyaz vardı. Qanunvericiliyə görə, beynəlxalq olimpiada qalibləri ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul olunmaq imkanına malik idi. Ancaq orda belə bir məhdudiyyət

Kəmələ Quliyeva, APA-nın redaktoru: Son iki ildə səslənən tənqidli fikirlərdən biri tədris ilinin 2 həftə uzadılması məsələsidir. Təhsil Nəzirliyi bunu belə argumentləşdirdi ki, dərs yükü ağır olduğu üçün müddət uzadılır. Valideynlərin öks argumenti isə bundan ibarətdir ki, dərs ilinin müddətinin uzadılmasına baxmaya-raq, may ayının sonuna qədər program tamamilə yekunlaşır və iki həftə uşaqlar məktəbə boşuna gedir. Bu barədə fikriniz maraqlı olardı.

- Təklif edirəm ki, məsələyə iki aspektdən baxaq. Bir neçə il öncə Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə

rıq. Tədris programının bəlli bir ağırlığı var. Bunu əlavə olaraq 22 həftəyə bölündə, hər günə düşən program azalır. Nəzərə almalıyıq ki, 32 həftə

Ceyhun Bayramov: “Ölkəmizi beynəlxalq bilik yarışlarında təmsil edən məktəblilərin nəticələrinin ildən-ilə yüksəlməsi bir faktdır”

müəssisələrinin nəzdinə verilib. Kolleclərlə ali təhsil müəssisələrində olan bir sıra oxşar ixtisaslar üzrə proqramlarda uyğunlaşdırılmalar həyata keçirilib. Bu tədbirlərdən sonra həyata keçiriləcək dəyişikliyin ali təhsil müəssisələrinə sünə axın yaradıb-yaratmayaçığını görmək üçün prosesin necə işləyəcəyinə baxmadıq kifayətdir. Belə ki, kollec məzunu olması həmin şəxsin ali məktəbdə hər hansı ixtisas üzrə avtomatik qəbul olunmasına imkan vermir. Qanunvericilikdə öz əksini tapan məqam ondan ibarətdir ki, kollec məzunu olmaq, sadəcə ali təhsil müəssisəsinə müvafiq ixtisas üzrə müsabiqədə iştirakın minimal balını təmin edir. Bu da o deməkdir ki, subbakalavr diplomu müxtəlif ixtisaslar üzrə müəyyən olunan şərti minimal balı verir. Subbakalavrlar yalnız o ixtisalar üzrə ali təhsil müəssisələrinə müraciət edə bilirlər ki, həmin ixtisasla üzrə yüksək rəqəbat olmayıb və təsdiq edilən qəbul planından boş yerləşdirilib. Yəni, bu imtiyazın verilməsi müraciət edən hər bir subbakalavrin istədiyi ixtisas üzrə ali təhsil müəssisəsinə qəbul olunacağı demək deyil. Son illərin proqnozları göstərir ki, qəbul planı 90 faiz yerinə yetirilir və

Murad Əliyev, "Report"un baş redaktoru: Kollec məzunlarının ali məktəblərə birbaşa qəbulu məsələsinə toxunmaq istəyirəm. Raziyam ki, olimpiada qalibləri müəyyən natiçaya nail olmuş, öz biliyini müəyyən mənada təsdiq ediblər. Kollec məzunlarının müsabiqədən kənar qəbulu isə bir tərəfdən fasiləsiz təhsilin təmin olunmasına şərait yaradırsa, digər tərəfdən də başqa problemə yol açmayıacaqmı? Məsələn, ali təhsil müəssisələrinə süni axına səbəb olmayacaqmı? Hami bilir ki, ali təhsil müəssisələrinə qəbul imtahanları ilə orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul şərtlərində yerlə-göy qədər fərq var. Artıq bir çoxları öz övladının ali təhsil müəssisələrinə kollec vasitəsi ilə qəbul olunmasına ümid edəcək və bu da qeyri-bərabər rəqabət mühiti yaradacaq. Necə bilirsiniz, gələcəkdə hər hansı problem gələcəkləndirmi?

- Kollec məzunlarının, biz onlara "subbakalavrlar" deyirik, ali təhsil müəssisələrinə müsabiqədən kənar qəbul imkanları ali təhsilə elçatanlılığı artırır, təhsilin müxtəlif pillələri arasında fasiləsizliyi təmin edir. Problemlərə gəlinəcə, bu qərardan öncə verilən bir sira qərarları xatir-latmaq yerine düşər. Belə ki, kolleclərdə də ali təhsildə olduğu kimi, təhsilin kredit sistemi ilə təşkili təmin edilib. Bir sıra kolleclər ali təhsil olunduğu ali təhsil müəssisəsini daha qısa müddətdə bitirə bilər. Belə ki, ali məktəbdə də kollecdə təhsil aldığı oxşar ixtisas üzrə əldə etdiyi kreditlər nəzərə alınacaq. Başqa bir yenilik isə ondan ibarətdir ki, hər hansı səbəbdən ali təhsilini başa çatdırı bilməyən şəxs yarımcıq təhsil dövründə əldə etdiyi kreditlə kollec məzunu ola bilər. Tutaq ki, 4 illik ali təhsil dövründə tələbə 240 kredit toplayır. Təhsil müddətində 180 kredit toplayan şəxs hər hansı səbəbdən təhsilini yarımcıq

qoyub və bunun üzərindən müəyyən müddət keçib, təhsil müəssisəsin-dən aldığı arayışla kollecə qəbul oluna bilər. Bu halda onun ali məktəbdə topladığı kreditlər kollecdə nəzərə alınacaq və həmin şəxs daha qısa müddətdə kolleci bitirib əmək bazarına daxil olacaq. Qanunvericiliyə edilən bu dəyişikliklər kompleks tədbirlərdir və kollec məzunlarının ali təhsil müəssisələrinə əlavə imtiyazla qəbul olunması həmin tədbirlərdən sadəcə biridir. Düşünürük ki, bu il bəzi ixtisaslar üzrə bir neçə min kollec məzunu onlara verilən bu hüquqdan istifadə edə biləcək.

ki, bu məsələdə Təhsil Nazirliyinin də yanaşması aydın olsun. Son illər keçirilən test imtahanlarının nəticəsi-nə əsaslanan statistikada artım dina-mikası müşahidə olunurdu. Bu da tə-biidir. Sistemə öyrəşir və ona hazırlaşmaq üsulları təpilir. Nəticədə gös-təricilər artır. Ötən il 29 nəfər ən yüksək nəticəni əldə etmişdi, ondan əvvəl 15 nəfər... Biz bilirdik ki, bu məsələdə yeniliyin göstirilməsinin bir neçə il ərzində göstəricilərə təsiri mütləq olacaq. Biz onu da anlayırdıq ki, bu, müəyyən mənada təhsili tən-qid hədəfinə de çəvira bilər. Buna baxmayaraq, özümüzü aldatmamalı-

Elsad Məmmədli, "Yeni Müsavat" qəzetiinin redaktoru: Bu ilin ən aktual məsələlərindən biri də qəbul və buraxılış imtahanlarında fərgili modelin tətbiq edilməsidir. Təbii ki, bu, hər kəsin marağlandığı məsələdir. Çünkü hər kəsin həyatına təsir edən dəyişiklikdən söhbət gedir. Odur ki, bu məsələdə tənqidlər də var, təqdirlər də. Siz Təhsil naziri kimi bu məsələnin daha strateji tərəflərini bilirsiniz. Yeni formatı müvafiq əmək bazarı diqtə edir, yoxsa biliyin qiymətləndirilməsinin yeni alətləri, yeni metodları?

- Düşünürəm ki, qeyd etdiyiniz hər iki məqamın təsiri var. Əmək bazarı barədə danişırıqla, qəbul və etiraf etməliyik ki, global əmək bazarı yeni tələblər irəli sürür. Əmək bazasında bir sıra bacarıqların xüsusi çəkisi artır. Yaradıcı təfəkkürün mövcudluğu, məsələ həlli, informasiyanı təhlil etmək və ondan düzgün nəticə çıxarmaq, özünütəqdirməmə və bir sıra başqa bacarıqların çox böyük dəyəri var. Eyni zamanda, bir sıra yeniliklərin məhz bu il edilməsi təsadiifi deyil. 2008-2009-cu tədris ilində məktəbə gedən və tədrisi yeni məzmunla təşkil edilən şagirdlər bu il məzun olurlar. Təbiidir ki, yeni məzmun yeni qiymətləndirməni özündə ehtiva edir. Onu da qeyd etmək istədim ki, Azərbaycan dövləti olaraq müxtəlif yaş qrupunda olan məktəblilərin müxtəlif bilik və bacarıqlarını ölçən bir sıra beynəlxalq qiymətləndirmələrdə, tədqiqatlarda iştirak edirik. Onların özünəməxsus ölçmə meyarları, metodları var. Bizim bu il tətbiq edilən yeniliklər həmin beynəlxalq tədqiqatlarda istifadə olunan yanaşmalara yaxınlaşma istiqamətində ciddi addımlardır. Çünkü biz o məqamları qiymətləndirməliyik ki, gənclərin həm təhsilde, həm gələcək karyerasında rolu olsun. Biz məhz həmin bacarıqları ölçməyə başlamalıyq. Bunu etmiriksə, deməli, öz-özümüzü aldadırıq. İsteyirəm

xaq, yoxsa vəziyyətdən çıxməq üçün o tənliyi özümüz yaratmalı oluruq? Yaxud, xarici dillə bağlı indiyədək dil qaydaları, zamanlar və s. nəzəri olaraq bir sıra tapşırıqlar verilib. Artıq şagirdlər bu tapşırıqlara alışış və onları yerinə yetirə bilirlər. Təbii ki, bunlar da lazımdır. Ancaq şagird ingilis dilində verilən bir mətni dinləyib anlamırsa, yaxud xarici dildə öz fikrini ifadə edə bilmirsə, bu, bizim üçün siqnal olmalıdır. Yaxud, bizim tələblərimizə yüksək səviyyədə cavab verən şagirdin təhsilin sonrakı pilləsində problemləri çıxırsa, deməli, bilik və bacarıqların ölçülməsində yanaşmanı dəyişməliyik. Azərbaycan bir neçə il önce beynəlxalq tədqiqatlarda iştirak edib. Ancaq həmin tədqiqatların nəticələri uğursuz olub. Bu səbəbdən növbəti illərdə həmin tədqiqatlarda iştirakdan imtina edilib. Hesab edirik ki, bu yanaşma doğru deyil. Müəyyən dövr ərzində nəticələrimiz ürəkaçan olmasa belə, bizim həmin tədqiqatlarda iştirakımız önemlidir. Bu iştirak nəticəsində zəif cəhətlərimizi aşkara çıxarmalı, orada olan ölçmə meyarlarını öz ölkədaxili qiymətləndirməyimizdə də tətbiq etməliyik. Ola bilsin ki, o qədər də məşhur olmayan bu yolla hansısa uzunmüddətli perspektivdə nəticələrə nail ola bilərik.

Görülən tədbirlərin nəticəsi həm kəmiyyətdə, həm də keyfiyyətdə özünü göstərib

⇒ የኩዕል ሥር.4

Rahil Nəcəf, "Azərbaycan məktəbi" jurnalının baş redaktoru: Dövlət sıfarişli yerlərin sayı bu il artıb. Bu, ölkədə təhsilin əlçatanlığına nə dərəcədə təsir göstərəcək?

- Ötən ilin büdcə paketinin mü-

zakirəsində də bu məsələ öz əksini tapmışdı. Bunun nəticəsi olaraq 2019-2020-ci tədris ili üçün dövlət sifarişli yerlərin sayı kəskin şəkildə artıb. Ötən il bütün istiqamətlər üzrə dövlət sifarişli yerlərin sayı 12300 olubsa, bu akademik ildə 20500-ə çatıb. Bu, 1 il ərzində 65 faizdən çox artım deməkdir. Sözsüz ki, bu, daha çox tələbənin dövlət sifarişi hesabına təhsil almasına səbəb olacaq. Onu da qeyd edim ki, hansı balın dövlət sifarişli yerə, ya da ödənişli əsaslarla təhsilə düşməsi bir sira amillərdən asılı olacaq. Burada rəqabətin, həmin yer uğrunda mübarizə aparan tələbələrin sayı, nə qədər yüksək nəticə göstərmələri, ancaq birmənalı olaraq 8 mindən artdıq əlavə yerlərin təqdim edilməsi, daha çox tələbənin dövlət vəsaiti hesabına oxumasına şərait yaradacaq. Ali təhsilin əlçatanlığı baxımdan bu çox önemlidir.

Kəmələ Quliyeva, APA-nın redaktoru: Zaman göstərdi ki, təhsilin keyfiyyəti ilə yanaşı, valideyn-məktəb münasibətinin yaxşılaşdırılması, eyni zamanda məktəbin idarəciliyinin təkmilləşdirilməsi, məktəblərdə psixoloji işin təşkili təhsilin qarşısında duran ən vacib məsələlərdəndir. Təhsil Nazirliyinin bu istiqamətdə hansı planları var?

- Təhsil Nazirliyi olaraq, çalışırıq
ki, tedbirlerimizi məktəblərdə keçir-
rək. Məktəbdə baş verən prosesləri
daha düzgün qiymətləndirmək baxı-
mından bu, olduqca faydalıdır. Və-
təndaş qəbulu məqsədi ilə rayonlara
gedəndə çalışıram ki, əvvəlcədən
xəbərdarlıq edilməyən bir məktəbə
gedib vəziyyətlə tanış olum. Əvvəl-
cədən hazırlıqlı olan deyil, təsadüfən
baş çəkdiyimiz məktəbin gündəlik

baş çökdiyimiz məktəbin gündəlik vəziyyətini görmək fərqli mənzərəni ortaya çıxarı. Bunu özüm üçün faydalı format hesab edir və bundan həmişə istifadə edirəm. Bu şəkildə ortaya çıxan mənzərə ən çox məktəbin rəhbəri, məktəb idarəedicisi faktoru ilə bağlı olur. Odur ki, Təhsil Nazirliyi olaraq məktəb direktorlarının seçimində çox böyük önəm veririk. Bu məsələyə çox böyük resurs ayırır, bir neçə mərhələli seçim prosesi həyatda keçiririk. Təhsil Nazirliyinin bütün rəhbər heyəti həmin seçimin müxtəlif mərhələlərində mütləq iştirak edirlər. İki eyni səviyyədə olan məktəbdə - oxşar bölge, oxşar şəraitdə olan təhsil müəssisələrində uğurlu təyinatla uğursuz təyinatın fərqi məktəblərin 1-2 il ərzində nəzərə-çarpacaq dərəcədə irəliləməsi və ya geriləməsi ilə özünü göstərir. Odur ki, məktəb rəhbərlərinin seçiləməsi bizim üçün xüsusi bir programdır, xüsusi bir istiqamətdir. Məktəb-valideyn münasibətlərinin formallaşması da olduqca vacibdir. Təhsil Nazirliyi olaraq bu mesajları çatdırmağa çalışır, ictimaiyyətdən fəallıq gözleyirik. Çünkü nüfuzlu insanların məktəblərə gəlməsi, müxtəlif tədbirlərdə iştirak etməsi cəmiyyətə düzgün siqnal ötürülməsidir. Valideynin bir ayağı məktəbdə olmalıdır. Valideynin məktəbə gəlməsi tədbirdən-tədbirə olmamalı, formal xarakter daşıma-malıdır. Beynəlxalq tədqiqatların maraqlı xüsusiyyətlərindən biri ondan ibarətdir ki, nəticə ilə yanaşı, göstərilən nəticəyə təsir edən müxtəlif, çoxsaylı dəyişənlər barədə məlumat verirlər. O dəyişənlərə baxanda, şagirdlərin nailiyyətlərini qiymətləndirən zaman onların arasında çoxsaylı korrelyasiyanı müşahidə etmək olur.

qaydada müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində 300 faizlik artım olub. Ötən il 51 min nəfər elektron qeydiyyatdan keçərək müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqəyə qatılıb. Bu il ötən ilin rekordu yenilənilər. Biz məmənuniyyətlə deyə bilərik ki, ölkənin savadlı məzunları müəllimliyə üz tuturlar. Odur ki, bu məsələyle bağlı gələcəyə böyük nikbinliklə baxa bilərik. Siz burada daha böyük məsələyə toxunursuz. Dediyiiniz müəllim obrazı yalnız peşkarlıqla bağlı deyil. Burada hər kəsin üzərinə düşən vəzifələr var. Dövlətin, cəmiyyətin hər bir üzvünün üzərinə düşən böyük funksiyalar var. Burada valideynlərin, hətta medianın çox böyük rolu qeyd edilməlidir. Biz sağlığın formallaşmasında müəllimin və valideynin rolunu eyni qiymətləndirməklə ədalətli yanaşma ortaya qoymuşdur. Düşünürəm ki, müəllimin də şagirdin formallaşmasında valideyn qədər rolu var. Ona görə də, müəllim barədə danışarkən valideynlərimizin müəllimlərimiz barədə dediklərini, necə rəftar etdikləri ni xatırlamalıyıq. Həmin münasibətin nəticəsidir ki, hər birimiz öz müəllimlərimiz barədə qurur hissiliyələ danişırıq. Sadə bir misal deyim. Məsuliyyətli valideyn ailədə olan fikir ayrılığına baxmayaraq, övladının yanında mübahisə etməz. Çünkü bilin ki, hər hansı mübahisə övladı üçün psixoloji travmadır. Eyni zamanda, müəllimi barədə də, onun hərkətindən hər hansı narazılıq olsa belə, şagirdinin yanında danişmaq, onunla mübahisə etmək düzgün deyil. Bunu müəllimlə təklikdə müzakirə etmək, nəticə vermir, məktəb rəhbərliyi ilə birgə həll etmək olar. Ancaq bu narazılığı şagirdin yanında müəllimlə mübahisə formasında bürüzə vermək olmaz. Mübahisənin nəticəsinin asılı olmayıaraq, zərərçəkən şagird olacaq. Bu fürsətdən istifadə edərək mediaya da çağırış etmək istəyirəm. Çünkü müəllim obrazının formallaşmasında medianın rolu əvəzsizdir. Bizim fədakar, gənc müəllimlərimiz var. Ucqar rayonlarda çalışan gənc müəllimlərimiz var. Təhsil Nazirliyi olaraq onları hər zaman dəstekləyirik. Ancaq medianın da onları mütəmadi xatırlaması, onlara diqqət göstərməsi savadlı, təbiiyəli, dünyagörüşlü müəllim nəslinin yetişməsinə töhfə verər.

Elsad Məmmədli, "Yeni Müsavat" qəzetinin redaktoru: Bu yaxınlarda belə bir informasiya oxuduğum ki, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti Amerikanın nüfuzlu Corc Vaşington Universiteti ilə iki ili diplom programı həyata keçirmək istəyir. Sizcə, bu, ali pedaqoji təhsilin kurikulumlarının yenilənməsinə təsir edəcəkmi?

- Biz bir-iki təşəbbüsəli ali pedaqoji təhsilin məzmununu dəyişə bilərik. Ancaq vacib istiqamətlərdə bu kimi təşəbbüsleri önəmli hesab edirik. Ona görə də lazımı tədbirlər həyata keçiririk. Qeyd etməliyəm ki, bu imkanı dövlət başçımız cənab İlham Əliyev tərəfindən 2018-ci ildə imzalanan "Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində beynəlxalq rəqabətliliyin artırılması üzrə Dövlət Programı" verir. 2019-2023-cü illəri əhatə edən həmin Dövlət Programında dövlətin müxtəlif dəstək mexanizmləri əksini tapıb. Onlardan biri dünyanın aparıcı ali təhsil müəssisələri ilə iki ili diplom programlarının təsis edilməsi dir. İki ili diplom programlarının təsis edilməsi mürəkkəb prosesdir. Ən önemlisi, nüfuzlu xarici ali təhsil müəssisəsindən səhbət gedirse, bunda həmin təhsil müəssisəsinin bunu etməyə marağı olmalıdır. Bizim universitetin potensialını görməlidir, təşkilati, məzmun məsələ-

ləri həll olunmalıdır. Həmin programı o standarta uyğun xarici dildə mənimseyən tələbə kontingenti müəyyən edilməlidir. Bütün bunları, o cümlədən pedaqoji təhsilin əhəmiyyətini nəzərə alaraq Corc Vaşinqton Universiteti ilə magistratura səviyyəsində ikili diplom proqramlarının həyata keçirilməsi istiqamətində iş gedir. Hazırda ixtisaslaşma müəyyən edilir, məzmun üzərində iş gedir. Burada təhsildə idarəetmə, təhsildə psixoloji xidmət, təhsildə standartlar, təhsildə qiymətləndirmə və başqa kimi yüksək ixtisaslardan söhbət gedir. Hansı ki, bu istiqamətlərdə kadrların hazırlanması istiqamətində bizdə böyük ənənələr yoxdur. Bu baxımdan sözügedən Dövlət Proqramına böyük ümidirlə baxırıq. Bu Proqram çərçivəsində Corc Vaşinqton Universiteti ilə ikili diplom proqramının həyata keçirilməsi müsbət nəticə verəcək. Pedaqoji təhsildən danışarkən ali təhsilin yeni standartlar, yeni proqramları baxımdan da pedaqoji təhsil sahəsinə diqqət yetiririk. Məlumat verim ki, 2019-cu ilin fevral ayında bakalavriatura səviyyəsi üzrə ali təhsilin yeni standartları təsdiq edildi. 2020-2021-ci akademik ilindən yəni təsnifata uyğun bakalavriaturaya qəbul həyata keçiriləcək. Bu bir il ona görə lazımdır ki, yeni təsnifata uyğun proqramlar hazırlanın, məzmun işlənsin. Belə olan halda bir sırada yeniliklər nəzərdə tutulur. Məsələn, təhsil müddəti ərzində tələbələrin internatura tipli təhsili planlaşdırılır. Yəni tələbələr daha uzun müddətdə məktəblrədə olacaq, nəzəri biliklərdən başqa təcrübəsinə artıracaq. Gələcəyin müəllimindən danışırıqsə, onun məktəbdə olması, məktəb ab-havasını hiss etməsi, təcrübəli müəllimlərin yanında yekənmişən özünü müəllim kimi hiss edib-ətməməsi baxımdan çox önemlidir. Məzmun və yanaşmadada bir sıra digər yeniliklər də nəzərdə tutulub. Məsələn, bir neçə il öncə az komplektli məktəblərin problemini həll etmək üçün pedaqoji təhsildə qoşaixtisasi təhsilə başlanıldı. Reallıq ondan ibarətdir ki, bir sıra yaşayış məntəqələrimizdə azkomplektli məktəblərimiz var və orada dərs yükü norması aşağıdır. Müəllim yalnız bir ixtisas üzrə ixtisaslaşsa, orda qalması, yaşaması, dərs yükü və əməkhaqqının azlığı kifayət qədər problem yaradırdı. Ona görə də qoşaixtisasi təhsilə başlanılaraq bu yenilik tətbiq edildi.

Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən 2013-cü ildə qəbul edilən "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası"na əsasən həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticəsində pedaqoji ixtisasları seçən yüksək ballıabituriyentlərin sayının artdığını qeyd etdik. Bu, 6 il ərzində olan nəticədir. Hansı ki, buna əvvəlki dövrlərdə rast gəlimirdi. Ancaq özümüzə sual versək ki, bu faktorun məktəb təhsilində rolü nədən ibarətdir, cavab belə olacaq ki, heç nə. Çünkü həmin insanlar hələ oxumalı, təcrübə toplamalı, məktəbə gəlməlidirlər. Təsəvvür edin, 2013-cü ildə başlayan iş 12-14 il sonra öz nəticəsini verəcək. Bir sözlə, elə yeniliklər var ki, onların nəticə verməsi üçün zaman faktoru önemlidir.

Orxan Fikrətəli, verilişin aparıcı: Dərsliklərlə bağlı sual, bilmirəm ki, sizin üçün də aktualdır. Təsəvvür edin, III sinif dərsliyində vərilən tapşırığı valideyn belə həll edə bilmir. Dərsliklərlə bağlı hansı işlər aparılır?

- Burada bir neçə məqamı başa düşməliyik. Qeyd etdiyim kimi, 2008-2009-cu tədris ilindən tədrisdə yeni məzmunu keçdi. Bu, özündə dərsliklərin tamamilə yenilənməsini ehtiva etdi. Prosesin nəticəsi olaraq 300-dən artıq yeni məzmunu uyğun dərsliklər yaradıldı. Onlar bugün istifadədərdir. Bu, böyük göstərici, təhsil sisteminin nailiyyətidir. Qeyd edim ki, digər məsələlərdə olduğu kimi, dərsliklərin keyfiyyəti məsələsində də zaman faktoru önemlidir. Proses barədə deyim ki, Təhsil Nazirliyi olaraq biz dərsliyin yaradılması prosesini təşkil edirik. Dərsliyin yaradılması mürəkkəb, çoxşaxəli, çoxmərhələli bir prosesdir. Təhsil Nazirliyi sınıflar üzrə dərsliklər yaradılmasını sifariş edir. Mövcud kurikulumları, standartlarına uyğun olaraq müəlliflər qrupu işə başlayır və dərslik komplektlərini yaradıb qiymətləndirməyə təqdim edirlər. Qiymətləndirməni Təhsil Nazirliyi təşkil etsə də, müxtəlif qurumlar həyata keçirir. Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şura statusunda olan Dərsliklərin qiymətləndirilməsi şurası, Dövlət İmtahan Mərkəzinin ekspert qrupları, pedaqoji kafedraları olan ali təhsil müəssisələri qiymətləndirmə meyarlarına uyğun olaraq qiymətləndirir. Bu məqsədle ballar müəyyənləşdirilir, tövsiyələr, rəylər verilir və orta bal əsasında qalib dərslik müəyyən olunur. Bundan sonra həmin dərsliklər AMEA-nın müvafiq institutlarına gedir. Burada hər hansı elmi səhvlerin olub-olmaması yoxlanılır. Toplanan bütün rəylər qalib olmuş dərsliyin müəllif qrupuna təqdim edilir. Onlar bu rəyləri dərslik komplektində nəzərə alırlar. Nəzərə alınmayan rəylərlə bağlı qərarı isə əsaslandırırlar. Bütün bu proses son illərin yenilikləridir. Bundan sonrakı mərhələdə qalib olan, ancaq təsdiq və çap olunmaşı dərslik bu məqsəd üçün yaradılmış elektron portalala yerləşdirilir və bildirilir ki, dərslik növbəti tədris ilindən istifadə olunacaq. Beləliklə, dərslik ictimai müzakirəyə çıxarılır. Bu zaman təcrübəli müəllimlərdən faydalı rəylər daxil olur, onların qeydiyyatı aparılır, həmin rəylərin hamısı müəlliflər qrupuna təqdim edilir. Dərsliyin özündən çox yazışmalar, rəylər, əsaslandırma malar mövcuddur. Hər biri ilə bağlı müəlliflər qrupunun rəyi, əsaslandırma var. Bundan sonra dərslik formallaşır. Bir dərsliyin formallaşması üçün bir qrupun və ya şəxsin peşəkar olması kifayət deyil. Burada hər bir qurumun, şəxsin - müəllif, ekspert, elmi rəyçi, ictimaiyyət

nümayəndəsi, pedaqoqlar olsun - hər birinin dərsliyin hazırlanmasında öz töhfəsi var. Məktəb dərsliyinin yaradılması çox mürəkkəb prosesdir. Dərslik yaradan qrup nəinki həmin fənnin məzmununu, uşaqlıq psixologiyasını, bütövlükde məktəb programını, digər fənlərin programlarını bilməlidir. Çünkü fənlər arasında integrasiya təmin edilməlidir. Tutaq ki, fizikadan bir mövzunu riyaziyyat həmin səviyyəyə çatmayıbsa dərsliyə sala bilməzsiniz. Say baxımından bütün programaya uyğun olaraq bütün dərsliklər artıq yaradılıb. Yəni, minimal dərsliklərlə təminat məsələsi artıq həll edilib. Hesab edirəm ki, dərsliklərin yaradılması, təkmilləşdirilməsi, keyfiyyətinin artırılması bir prosesdir. Bu prosesdə müəlliflər də təkmilləşir. Təklif edirəm ki, maraqlanan şəxs 10-15 il önce Azərbaycan məktəbində eyni fənn üzrə olan dərsliyi götürüb indiki ilə müqayisə etsin. Düşünürəm ki, müqayisə zamanı fərqi hətta qeyri-peşəkarlar belə aydın görəcək. Cəmiyyət olaraq müsbət dəyişiklikləri çox qısa zamanda görmək istəyirik. Əfsuslar olsun ki, bu, hər zaman mümkün olmur. Dərsliklərlə bağlı rəylər çoxdur, müxtəlifdir. Ədalət namənə onda qeyd etməliyik ki, bir çox hallarda xüsusi olaraq müxtəlif media qurumlarında da uyğunsuzluqlarla bağlı paylaşım olur. Qeyd etməliyəm ki, həmin paylaşımın böyük bir qismi hazırda istifadə olan dərsliklərə aid deyil. Kiminə yaratdığı əlavə tədris resurslarıdır. Bu, dediyim həmin prosesdən keçmiş dərslik deyil. Bir çox hallarda hətta Azərbaycanda istifadə edilən tədris resursu belə olmur. Belə faktlar da var. Ancaq dərsliklərin daha da təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var və bu proses davam etməlidir. Vurğuladığım kimi, artıq bütün fənlər üzrə yeni programaya uyğun dərsliklər yaradılır. Bu, bizə imkan verir ki, bəlli bir zamanda yeni ya-naşmaya uyğun olaraq bir sıra ehtiyat dərslikləri yaradaq. Artıq iki ildir bu prosesə başlamışq. İbtidai sınıflar üzrə ən vacib, prioritət fənlərdən - ana dili, riyaziyyat, xarici dil fənlərdən başlamışq. Həmin dərsliklər 1 il ərzində, ehtiyac olarsa, 2 il ərzində pilotajdan keçir. Azərbaycanın 100 məktəbdə həyata keçirilən pilotajlar zamanı nəzərə alınan rəy və tövsiyələr daha təkmil dərsliklərin yaradılmasına öz töhfəsini verəcək. Ehtiyat dərsliklər özünü doğruldandan sonra digər dərslikləri əvəz edəcək və məzmunun yenilənməsi baxımından əhəmiyyətli irəliləyiş, inkişafə səbəb olacaq. Bəzi dərsliklərlə, xüsusi olaraq xarici dil dərslikləri ilə bağlı dünyanın aparıcı nəşriyyatları ilə əməkdaşlığı başlamışq. Həmin nəşriyyatların mütəxəssislərini xarici dil dərsliklərinin hazırlanmasına cəlb edirik. Düşünürük ki, bunun da çox müsbət nəticəsi olacaq. Qeyd edim ki, Təhsil Nazirliyinin dərsliklərlə bağlı elektron resurslarında ötən illə müqayisədə baxış və istifadəçi sayı dəfələrlə artıb. Bu, əlavə bir üstünlük, əlavə bir imkandır. Yəni, hər zaman dərsliyi özüñüzlə aparmamaq imkanı əldə edirsiniz. Elektron dərsliklərin üstünlüyü həm də ondadır ki, biz bir çox hallarda onları zənginləşdirə bilirik. Məsələn, dillə bağlı olan dərsliklərə qulaq asmaq mümkündür. Yaxud, laboratoriya görüntüləri dərsliklərə integrasiya edilir. Nəticədə zənginləşdirilmiş dərsliklərimizin sayı da artır. Bu da şagirdlərin həmin dərsliklərə müraciət etməyə marağının artması istiqamətdə də müsbət işdir və biz bunun artıq ilkin nəticəsini görürük.

Təhsil naziri Çin Xalq Respublikası Təhsil nazirinin müavini ilə görüşüb

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Çin Xalq Respublikası Təhsil nazirinin müavini Tian Xueju ilə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan Respublikası və Çin Xalq Respublikası arasında təhsil sahəsində əlaqoların cari vəziyyəti və gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib.

Buxarest şəhərinə təlim səfəri

Təhsil nazirinin müavini İdris İsayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Ruminiyanın paytaxtı Buxarest şəhərində təlim sefərində olub.

Təhsil nazirinin müavini Həsən Həsənov və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Pərviz Yusifov da daxil olduğu nümayəndə heyəti Ruminiya Texniki və Peşə Təhsili Mərkəzini ziyarət edib, Ruminiya Təhsil Nazirliyinin Dövlət Katibi Florin Lixandru və Ruminiya Üniverstitet Öncəsi Təhsildə Keyfiyyətin Təminatı Agentliyinin prezidenti Serban Iosifescu ilə görüşlər keçirib. Görüşlər zamanı informal və qeyri-formal bacarıqların tanınması prosesi ilə bağlı Ruminiya təcrübəsi öyrənilib və bu sahədə akreditasiya qurumlarının, sertifikasiya mərkəzlərinin və peşə təhsili müəssisələrinin rolu müzakirə olunub.

Təlimin sonuncu günü Azərbaycan nümayəndə heyətinin Tarqovişte İqtisadi Kolleci və Qiymətləndirmə Mərkəzinə sefəri təşkil edilib. Səfər çərçivəsində informal və qeyri-formal bacarıqların tanınması ilə bağlı qiymətləndirme prosesinin praktik səviyyədə təşkil ilə tanışlıq olub.

Təlimin sonuncu günü Azərbaycan nümayəndə heyətinin Tarqovişte İqtisadi Kolleci və Qiymətləndirmə Mərkəzinə sefəri təşkil edilib. Səfər çərçivəsində informal və qeyri-formal bacarıqların tanınması ilə bağlı qiymətləndirme prosesinin praktik səviyyədə təşkil ilə tanışlıq olub.

İyulun 5-də “Mən SABAHın məzunuymam” mərasimi keçirilib.

Mərasimdə Heydər Əliyev Fondu-nun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Təhsil naziri Ceyhun Bayramov, ali təhsil müəssisələrinin rektörleri, SABAH qruplarının əməkdaşları və tələbələr iştirak ediblər.

Tədbirdən önce iştirakçılar “Mən SABAHın məzunuymam” adlı sərgi ilə tanış olublar.

Tədbirdə SABAH qruplarının fəaliyyəti haqqında videoçarx nümayiş olunub.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov tədbirdə çıxış edərək SABAH qruplarının bu gün ölkəmizən ali təhsil sistemində xüsusi yer tutduğunu və xüsusiyyətini diqqətə çatdırıb. Nazir bildirib ki,

SABAH layihəsi ölkə Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənmiş “Təhsilin İnkıfasi üzrə Dövlət Strategiyası”na uyğun olaraq ali təhsil sisteminde keyfiyyət göstəricilərinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə başladılb.

Ceyhun Bayramov qeyd edib ki, həzirdə SABAH qrupları 12 ali təhsil

müəssisəsində fəaliyyət göstərməklə 39 ixtisas üzrə 2300-dən çox tələbəni əhatə edir və müasir tədris laboratoriysi funksiyasını yerinə yetirir.

SABAH tələbələrinin uğurlu fəaliyyətindən söz açan Təhsil naziri 288 SABAH tələbəsinin bu il magistratura pilləsinə qəbul olunduğunu xüsusi qeyd edib.

Nazir SABAH məzunlarının uğurlu fəaliyyətinə toxunaraq bir daha bütün məzunları təbrik edib və onlara gələcək həyatlarında uğurlar arzu edib.

Mərasimdə rəmzi SABAH açarı III kurs tələbələrinə verilib.

Sonda SABAH qruplarının himni səsləndirilib.

Tədbir əddii hissə ilə davam etdirilib.

SABAH qrupları 2014-2015-ci tədris ilində 34 ixtisas üzrə 7 dövlət ali təhsil müəssisəsində yaradılıb. Hazırda SABAH qrupları 12 ali təhsil müəssisəsində fəaliyyət göstərməklə 39 ixtisas üzrə 2300-dən çox tələbəni əhatə edir.

2018-2019-cu tədris ilində 701 SABAH məzunu təhsilini başa vurur.

Liseylərin V və VII siniflərinə qəbul üzrə müsabiqənin nəticələri

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki lisey və məktəb-liseyin V və VII siniflərinə qəbulu bağlı müsabiqənin nəticələri açıqlanıb.

Valideynlər müsabiqənin nəticələri barədə məlumat müraciət etdikləri təhsil müəssisələrindən əldə edə bilərlər.

Qeyd edək ki, Texniki-Humanitar Lisey, 2 nömrəli Texniki-Humanitar Lisey, 147 nömrəli Texniki-Humanitar Lisey və 291 nömrəli Ekoloji Liseyin V sinfinə qəbulu bağlı müsabiqəyə 1 239 şagird qatılıb. Onlardan 567 nəfəri müsabiqənin nəticələrinə görə müvəffeq olub.

BŞTİ-nin tabeliyindəki 23 məktəb-lisey və liseyin VII lisey siniflərinə qəbul üçün müsabiqədə isə həmin məktəb-liseyler və liseylerle yanaşı, cari tədris lində digər ümumi təhsil məktəblərinin VI sinfini əla və yaxşı qiymətlərlə bitirmiş 2046 şagird iştirak edib. Müsabiqədə uğurla iştirak etmiş şagirdlər göstərdikləri nəticələrə uyğun olaraq müvafiq profil sahələri üzrə lisey siniflərində təhsilini davam etdirmək hüquq qazanıb.

1433 nəfər fərqlənmə attestatı alıb

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil məktəblərinin tam orta təhsil və ümumi orta təhsil seviyyələrini bitirmiş məzunlara fərqlənmə attestatları təqdim olunur.

Qeyd edək ki, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil məktəblərinin ümumi orta təhsil seviyyəsi üzrə 877, tam orta təhsil seviyyəsi üzrə isə 556 nəfər fərqlənmə attestatı ilə bitirib.

Təhsil müəssisələrində məzunlara fərqlənmə attestatlarının təqdim olunması məqsədilə müvafiq tədbirlər keçirilir. Bu kimi tədbirlərin təşkil olunmasının əsas məqsədi daha yüksək nailiyətləri olan məzunların nümunəsində şagirdləri gelecek uğurlara ruhlandırmaq, şagirdlərin təhsilə və məktəbə marağını daha da artırmaqdır.

Tədbirlərdə təhsil müəssisələrinin rəhbərliyi, mülliimlər, valideynlər və fərqlənmə məzunları iştirak edirlər.

Fərqlənmə attestatına layiq görünlən məzunlara ünvanlanmış təbriklərə onlara müştəqil Azərbaycanın laiyqli vətəndaşı olmaq, bilik və zəhmetləri sayısında nailiyətlərini daha da artırmaq arzulanıb.

Qeyd edək ki, ümumi orta təhsil haqqında və tam orta təhsil haqqında fərqlənmə attestatının ümumi orta və ya tam orta təhsil seviyyəsində oxuduğu müddətdə nümunəne davranışı ilə fərqlənən, bütün fənlərdən attestata yazardı illik (yekun) qiymətləri 5 (beş) olan, ümumi orta təhsil seviyyəsində buraxılış imtahanlarında hər bir fənn üzrə ən azı 75 (yetmiş beş) bal toplayan, tam orta təhsil seviyyəsində buraxılış imtahanlarında hər bir fənn üzrə 5 (beş) qiymət alan və ən azı 75 (yetmiş beş) bal toplayan məzunlara verilir.

Məzunlara ümumi orta təhsil haqqında və ya tam orta təhsil haqqında fərqlənmə attestatlarının verilməsi məsələsinə sinif rəhbərinin təqdimatı əsasında məktəbin Pedaqoji Şurasunda baxılır və müvafiq qərar qəbul edilir.

Gəncədə sənaye emalatxanası açılıb

Gəncə Peşə Təhsili və Təlimi Mərkəzində müasir standartlara cavab verən ilk sənaye emalatxanasının açılış mərasimi baş tutub.

Açılış mərasimində iştirak edən Təhsil nazirinin müavini İdris İsayev, Birleşmiş Millətlər Teşkilatının İnkıfasi Proqramının (BMTİP) Azərbaycandakı rezident nümayəndəsi Alessandro Frakasetti, Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Pərviz Yusifov, Avropa İttifaqının Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin müşavirəcisi və Əməkdaşlıq şöbəsinin rəhbəri Simona Gatti yaradılan emalatxananın maddi-texniki bazası ilə tanış olublar.

Bildirilib ki, emalatxana mərkəzin yeni tədris planına daxil edilən 6 mühüm ixtisasın tədrisi üçün beynəlxalq səviyyəli sənaye və texniki təlim avadanlıqları ilə təchiz edilib. Gəncədə yaradılan Sənaye üzrə Regional Peşə Kompetensiyaya Mərkəzində 2018-2019-cu tədris ili üçün təklif olunan yeni proqramlar üzrə 60 tələbə təhsil alıb. Yeni açılan emalatxanada tələbələrin təhsil alındıqları ixtisaslar üzrə istehsalat təliminə cəlb edilən

məsi və onların gələcək əmək fəaliyyətində istifadə edəcəkləri avadanlıq və texniki ilə sorbət işləmə bacarığının oludur.

Mərkəz istitme, havalandırma və səyutma sistemləri, mənzil təsərrüfatı və yaşayış obyektlərinin təmiri xidməti, dağ-mədən işləri, moda və dizayn, plas-

tik boruların quraşdırılması və təmiri üçün plastik qaynaq xidmətləri, maşın-qayırma və cihazqayırma sənayesində metal hissəciklərin istehsalı və yığımı üçün lazımlı olan tornaçı xidmətlərinin göstəriləməsi üzrə ixtisaslaşdır və təhsil alan tələbələrdə sənayeyə uyğun vərdişlərin yaranmasına xidmət edir.

Daha sonra peşə təhsili müəssisələri və regionunun müxtəlif biznes dairələri, xüsusun da kiçik və orta müəssisələr arasında tərəfdəşlığı gücləndirmək məqsədini daşıyan “Döyirmi masə” keçirilib. “Döyirmi masə”da milli peşə təhsili müəssisələrinin imkanlarını gücləndirmək məqsədilə hazırlanın Dövlət-Özəl Sektor Tərəfdəşlığı üzrə çərçivə sənədində ray təbirlərindən özəl sektor təqdim olunub.

Növbəti aylarda özəl sektorla bu istiqamətdə danışçıların davam etdirilməsi və sonrakı mərhələdə Sənaye üzrə Gəncə Regional Peşə Kompetensiyaya Mərkəzinin məzunları üçün biznes qurumlarda iş yerlərini təmin etmək məqsədilə ümumi mexanizmlər cəvəlinin işlənilib hazırlanması nəzərdə tutulub.

Gəncədə ilk sənaye emalatxanasının açılışı Avropa İttifaqı (Aİ) tərəfindən maliyyələşdirilən və BMTİP çərçivəsində “Gəncədə Kompetensiyaya Mərkəzinin yaradılmasına destək” layihəsi çərçivəsində həyata keçirilib.

Duala bənzər peşə təhsili və təlimi pilot layihəsinə dair konfrans

Niyazi RƏHİMOV

İyulun 10-da duala bənzər peşə təhsili və təlimi (PTT) pilotlarının yaradılması (ED VET) layihəsi çərçivəsində görülən işlər və əldə olunan nailiyətlərə həsr olunan konfrans keçirilib.

Konfransın keçirilməsində məqsəd məraqlı tərəfləri əldə edilən nəticələr, qazanılan təcrübə və öyrənilən dərsler barədə məlumatlandırılmaq, elecə də vacib tərəfdəşlərin layihənin icrasına davamlı dəstəklərinin təmin edilməsini məzakirə etməkdir.

Tədbirdə tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin colbediciliyini artırmaq və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdə çıxış edən Avropa İttifaqı (Aİ) tərəfindən müvafiq tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

Tədbirdən sonra tərəfdəş təşkilatlar- Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi, Avropa İttifaqı və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin (GIZ) nümayəndə-

linin əmək bazarının təmiri və əmək bazarına uyğunluğunun təmin etməkdir.

</div

Müəllimlər və müəllim olmaq istəyənlər imtahan verir

Ruhiyə DAŞSALAHLİ

➡ Əvvəli səh.1

Test imtahanında hər bir namızəd 90 dəqiqə müddətində 40 ixtisas, 10 mənTİq, 10 kürkulum olmaqla 60 test tapşırığı təqdim olunur.

İştirakçıların sayı ildən-ilə artır

2013-cü ildən bəri mərkəzləşdirilmiş qaydada keçirilən müsabiqələrə qatılanların sayı 2016-cı ildən etibarən artmağa başlayıb. Belə ki, 2016-cı ildə 38804, 2017-ci ildə 49335, 2018-ci ildə 50705 namızədin özünü sınadığı test mərhələsinə 2019-cu ildə 54687 nəfər müraciət edib. 51215 namızəd müsabiqədə iştirak hüququnu qazanıb. Onlardan 48204 namızəd test mərhələsində iştirak edir. 2979 namızəd 2018-ci ildə keçirilən işə qəbul müsabiqəsinin, 32 namızəd diagnostik qiymətləndirilmə imtahanının nöticələrinə əsasən birbaşa vaksinsiya seçimi mərhələsində iştirak hüququ qazanıb.

Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkışafı İnstitutu İnsan Resursları Mərkəzinin rəhbəri Murad Camalzadənin sözlərinə görə, müsabiqədə iştirak hüququnu qazanınlar 83 faizi qadınlardır. Ən çox namızəd 17, on yaşlı 64 yaşındadır. İştirakçıların 20-29 yaş aralığında olanlar çoxluq taşkı edir.

Müsabiqədə iştirak hüququnu qazanıb 4894 namızəd ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin cari il üzrə mezunlardır. İştirakçıların 95 faizi tədrisi Azərbaycan dilində, 5 faizi isə tədrisi başqa dildə aparılan təhsil müəssisələrində dərs demək isteyir.

Müsabiqəyə qatılanların çoxu ibtidai sinif müəllimliyi üzrə olan namızədlərdir. 11717 nəfər, 6294 nəfər Azərbaycan dili və adəbiyyat, 5549 nəfər İngilis dili, 4282 nəfər riyaziyyat, 3092 nəfər fiziki tərbiyə müəllimi olmağı iddia edir. Tarix müəllimliyi üzrə 2846, informatica üzrə 2600, coğrafiya üzrə 2427, fizika üzrə 2057, texnologiya üzrə 1979, biologiya

Prosesi ictimaiyyət nümayəndələri də izləyib

üzrə 1688, kimya üzrə 1342, musiqi üzrə 1043, təsviri incəsanet üzrə 918, rus dili üzrə 707, fransız dili üzrə 302, alman dili müəllimliyi üzrə isə 152 nəfər mübarizə apardı.

Tədrisi başqa dildə aparılan təhsil müəssisələrində ibtidai sinif müəllimliyinə 715, ingilis dili müəllimliyinə 294, rus dili və adəbiyyati müəllimliyinə 272, riyaziyyat müəllimliyinə 174, biologiya müəllimliyinə 137, tarix müəllimliyinə 126, fiziki tərbiyə müəllimliyinə 99, kimya müəllimliyinə 85, coğrafiya müəllimliyinə 70, informatika müəllimliyinə 70, fizika müəllimliyinə 69, fransız dili müəllimliyinə 34, Azərbaycan dili müəllimliyinə 22, alman dili müəllimliyinə 21, musiqi müəllimliyinə 20, texnologiya müəllimliyinə 7, təsviri incəsanet müəllimliyinə 5 nəfər iddiəli namızəd var.

Tarix və alman dili müəllimliyi üzrə imtahanlar iyulun 8-də keçirilib. Növbəti gün, yəni iyulun 9-də fizika, fransız dili, musiqi, iyulun 10-də informatica və rus dili müəllimliyi üzrə namızədlər imtahan veriblər. İngilis dili müəllimlərinin iyulun 11-də başlayan imtahanları 2 gün davam edəcək. Biologiya müəllimliyi üzrə iyulun 12-13-də, coğrafiya müəllimliyi üzrə isə iyulun 13-14-də imtahanlar təşkil ediləcək. Növbəti həftə ibtidai sinif müəllimliyi üzrə imtahanlar start götərəcək və ayın 18-də davam edəcək. Sonrakı günlərdə fiziki tərbiyə, təsviri incəsanet, riyaziyyat, texnologiya, kimya, Azərbaycan dili, rus dili və adəbiyyatı, Azərbaycan dili və adəbiyyatı fanlarından imtahanlar keçiriləcək. İmtahanların sonuncu seansı iyulun 24-də keçiriləcək.

Onlar imtahan verdi və yüksək bal topladılar

İmtahanların ilk gündənələr dili və tarix müəllimi olmaq istəyən 2792 namızəd

istirak edib. Müsabiqədə tarix fənni üzrə iştirak edən Nəriman Əmverli imtahanından uğurla keçərək 58 bal toplayıb. O, 2017-ci ildə Gəncə Dövlət Universitetinin tarix müəllimliyi ixtisası üzrə 152 nəfər mübarizə apardı.

Həmin gün alman dili üzrə ən yüksək nöticəni Əjdər Salmanov göstərib. O, 53 bal toplayıb: "2004-2008-ci illərdə Azərbaycan Dilər Universitetində bakalavr təhsili alaraq MİQ üzrə müsabiqənin test imtahanını mərhələsində iki dəfə iştirak etmişəm. 2017-ci ildə keçirilən müəllimlərin bələk və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi imtahanında Şəki rayonu üzrə müəllimlər arasında riyaziyyat fənnindən maksimum nöticə əldə edərək 58 bal toplayıb.

Dünən, iyulun 11-da ingilis dili müəllimliyi üzrə imtahanlar keçirilib. 2904 namızədin qatılacağı gözənlənilən imtahan bu gün də davam edəcək. Dünən ingilis dili müəllimliyi üzrə imtahanında Aydan Sadiqova fərqlənib. O, 56 bal toplayıb.

Fizika üzrə test imtahanında iştirak edən Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin məzunu Günay Məstəliyeva 57 bal toplayaraq namızədlər arasında yüksək nöticə əldə edib.

Günay Məstəliyeva 2011-2015-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin "Fizika müəllimliyi" ixtisası üzrə bakalavr, 2015-2017-ci illərdə isə Bakı Dövlət Universitetində "Optoelektronika" ixtisası üzrə magistr təhsili alıb.

Fransız dili üzrə ən yüksək nöticəni Ayşən Niftaliyeva (53 bal), musiqi üzrə isə Gülnar Hüseynova (50 bal) əldə edib. Ayşən Niftaliyeva 2015-2019-cu illərdə Azərbaycan Dillər Universitetinin Fransız dili müəllimliyi ixtisasını, Gülnar Hüseynova isə 2013-2017-ci illərdə Şuşa Humanitar Kollecinin Musiqi müəllimliyi ixtisasını bitirib.

İmtahanların üçüncü gündəndə rus dili və informatica müəllimi olmaq istəyən namızədlər iştirak edib. Həmin gün keçirilən ilk seansda informatica fənni üzrə test imtahanlarına qatılan Gülbənz İsrailova 57 bal toplayaraq

namızədlər arasında fərqlənib. Gülbənz İsrailova Bakı Dövlət Universitetinin Tətbiqi riyaziyyat fakültəsinin məzunuudur və hazırda Şəki şəhər M. Füzuli adına 3 nömrəli tam orta məktəbdə riyaziyyat və informatika üzrə dərəcədir. Test imtahanına da biliyini yoxlamaq və 60 bal toplamaq üçün qatılıb. 2017-ci ildə keçirilən müəllimlərin bələk və bacarıqlarının diaqnostik qiymətləndirilməsi imtahanında Şəki rayonu üzrə müəllimlər arasında riyaziyyat fənnindən maksimum nöticə əldə edərək 58 bal toplayıb.

İntiharla iştirak edənlərin sayının artması prosesin şəffaflığının nəticəsidir" Xatırladıq ki, işə qəbul müsabiqəsi nöticəsində namızədlərin topladığı bal iki tədris ili əvvəvdər və onlar növbəti tədris ili üçün keçirilən müəsbəqə zamanı birbaşa vaksansiya seçimi mərhələsində iştirak edə bilərlər.

"İmtahanlarda iştirak edənlərin sayının artması prosesin şəffaflığının nəticəsidir"

Mediator başa çatıb. İmtahan prosesi ilə yaxından maraqlanan iştirakçılar işin təşkilindən razı qaldıqlarını deyiblər. Azərbaycan İngilis dili Müəllimləri Birliyinin rəhbəri Rəşad Məmmədova müəllimlərin imtahan verməsi üçün maksimum şərait yaradıldıqını deyib. O, suallara da nəzər yetirdiyini və prosesin tam şəffəv və obyektiv həyata keçirildiyini bildirib.

Mediatorda iştirak edən Azərbaycanın Xalq artisti Nüreddin Mehdiyxlər müəllimlərin ildən-ilə artan marağının səbəbiniindi başa düşdüyüünü deyib: "Müəllimlərin imtahan verdiyini biliyim. Təhsil müəssisələrində çalışacaq müəllimlərin bu şəkilde seçiləməsi, mənçə, təqdirəlayıqdır. Prosesə yaxından tanış olandan sonra əmin oldum ki, bu imtahanlarda iştirak edənlərin sayının artması prosesin şəffaflığının nəticəsidir. İnsanların güvəni artırıqca imtahanlara qatılanlar sayı da artır".

Ruhiyə DAŞSALAHLİ

2019-2020-ci təhsil ilindən yeni peşə məktəbi fealiyyətə başlıyır. Belə ki, iyulun 9-dan Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin bazasında yaradılan yeni Peşə Təhsil Mərkəzinə telebə qəbuluna start verilib. İlk dərəcə ilində Mərkəzə 400 telebənin qəbulu planlaşdırılıb. 240 telebə dövlət sifarisli yerlərdə, 160 telebə isə ödenişli əsaslarla təhsil alacaq. Layihədə məqsəd əmək bazarının tələblərinə cavab vera biləcək kadrların, bacarıqlı ustaların yetişdirilməsidir.

Mərkəz böyük bir kompleks olacaq

Məlumat üçün qeyd edək ki, Koreya peşə təhsilinin inkişaf etdiyi ilk üç ölkəndən biridir. Ən müasir maddi-texniki baza ilə təchiz edilmiş təhsil kompleksi əsas tədris binası, 2 emalatxana, yataqxana, idman meydançası və digər zəruri infrastruktur özündə cəmləyir. Qlobal sənaye etibarlılarına cavab vera biləcək, rəqəbatqabiliyyətli kadrların hazırlanmasına istiqamətlənən ölkənin ən qabaqcıl nüfuslu məssisələri ilə əməkdaşlığı başlıyır.

Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin tikintisi de məhz Koreyanın inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün nəzərdə tutulan krediti əsasında həyata keçirilir. Maliyyə ikitərəflidir. Uzunmüddətli kredit sazişi əsasında icra olunan layihənin dəyəri 40 milyon dollar mebləğində müəyyən edilib. Vəsaitin yarısını Koreya, yarısını isə Azərbaycan təmin edəcək. Koreya modelinə uyğun öncül peşə mərkəzinin tətbiqini qarşımıza məqsəd qoymuşduq. Təhsil Mərkəzində hazırlığı həyata keçiriləcək 8

peşə mərkəzinin binasının tikiləsi, texniki təchizatı, kurikulumların yaradılması və bu məqsədə koreyalı mütəxəssislərin prosesə cəlb edilməsi Koreyanın üzərinə düşür.

"Peşə Tədris Mərkəzinin yaradılması" layihəsinin rəhbəri Heo Yo Sydonio layihənin ölkə arasında iqtisadi əməkdaşlıq çərçivəsində reallaşdırıldığı deyir. Onun sözlerini görə, 2017-ci ilin dekabr ayında başayan təkinti üzərində 2 il ərzində Koreyadan gələn mütəxəssislər çalışıblar. Mərkəzin tikintisine yerli təkinti şirkətləri cəlb olunub. 800 adda 4303 avadanlıq quraşdırılıb. Layihə çərçivəsində iyulun 20-dek texniki təchizatın tamamilə bitəcəyi nəzərdə tutulsa da, bu iş avqustan əvvəllerinən başlanıb.

Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi böyük bir kompleks olacaq. Burada 2 əsas korpus, 2 emalatxana binası və 2 tələbə yataqxanası nəzərdə tutulub. Yataqxanaların biri artıq hazırdır. 90 nəfərlik həmin yataqxana sentyabr ayından Mərkəzin tələblərinin istifadəsinə veriləcək. Peşə Mərkəzinin regionlarda olan tələblərlər yataqxanaya yerləşdiriləcək.

Koreya təhsil programı tətbiq ediləcək

Mərkəzin tədris meneceri Rəşad Xanlarovun fikrincə, Peşə Təhsil Mərkəzində həyata keçiriləcək tədrisin əsasını teşkil edən Koreya modelinin beynəlxalq arenada qəbul edilən böyük nailiyyyətləri var: "Bu modeli Azərbaycana getirərkən də Koreya kurikulumunun tətbiqini qarşımıza məqsəd qoymuşduq. Təhsil Mərkəzində hazırlığı həyata keçiriləcək 8

Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinə Koreya təhsil programı ilə qəbul başladı

İlk dərs ilində mərkəzə 400 tələbə qəbul olunacaq

İxtisasın hər birində Koreya təhsil programı tətbiq ediləcək".

Tam orta təhsilini tamamlayan hər kəs oxuya biləcək

Mərkəzdə "Torna və frezer dəzgahların operatoru", "Avtomobil diagnostikası və təmiri usta", "Şənayedə qurasdırma işləri üzrə usta", "Elektronika usta", "Elektrik avadanlıqlarına xidmet və temir üzrə elektrik montör", "İnşaat usta", "Veb dizayner və program təminatçısı" və "Avtomatika üzrə usta" adlı 8 fərqli ixtisas üzrə 1 illik programlarda təhsil almaq mümkündür. Ən müasir maddi-texniki baza ilə təchiz edilmiş yeni Peşə Təhsil Mərkəzinə tam orta təhsilini tamamlayan hər kəs müraciət edə bilər.

Koreya təhsil standartları əsasında fealiyyət göstərəcək Peşə Təhsil Mərkəzinə qəbul elektron qaydada aparılır. Peşə Təhsil Mərkəzinə qəbul olmaq istəyən şəxslər bu təhsil müəssisəsinin rəsmi saytı vasitəsilə (<http://bsiiic.edu.az>) elektron qeydiyyatdan keçməlidirlər. Qeydiyyat prosesi iyulun 25-dən əvvəl davam edəcək.

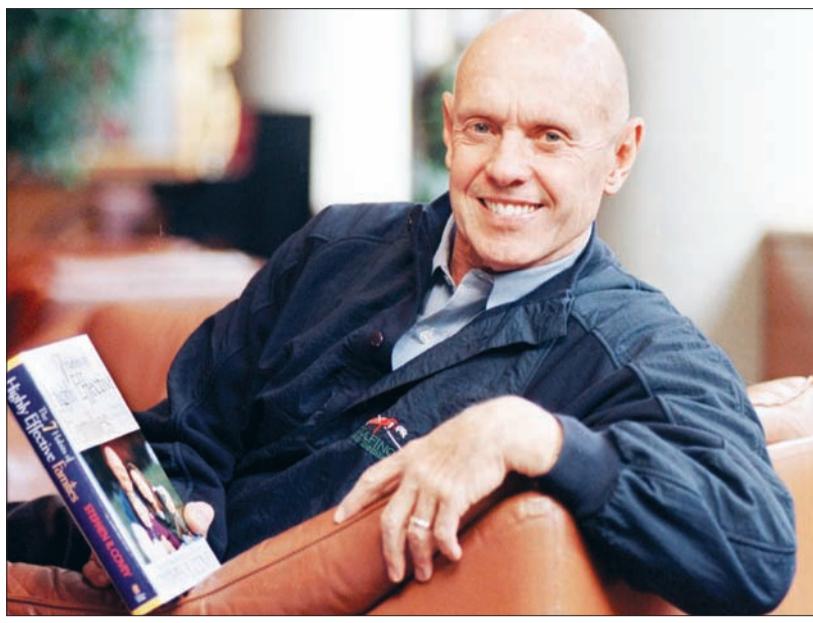
Texniki fənlər üzrə göstəricilər nəzərə alınacaq

Mərciöt edənlərin orta təhsil haqqında sənədində texniki fənlər üzrə göstəriciləri nəzərə alınacaq. Həmin fənlər üzrə yüksək qiymət alanlara üstünlük verilecek. İkinci mərhələyə qatılmak üçün namızədlər şəxsiyyəti və təmərindən razılaşdırılmalıdır. Yataqxanaların biri artıq hazırda təqdim ediləcək. Bu mərhələdə namızədlərə seçidləri ixtisas üzrə təpəşirənlər təqdim ediləcək və onların təpəşirəyi yerinə yetirme səviyyəsi qiymətləndiriləcək.

Müsabiqə elektron erizelərinin qiymətləndirilməsi və müsabiqə mərhələlərindən

rindən ibarətdir.

Qeydiyyatdan keçən namızədlərin elektron erizelərindeki məlumatların uyğunluğu yoxlanıldıqdan sonra tələbələrə həm nəzəri məlumatlar veriləcək, həm də emalatxanalarda işləmek imkanı yaradılacaq. "Peşə Tədris Mərkəzinin yaradılması" layihəsinin rəhbəri Heo Yo Sydonionun sözlerini görə, Peşə Tədris Mərkəzində təhsil müddəti 1 il olan ixtisasla hazırlanıb 20 faiz nəzəri hissə, 80 faiz praktika olacaq. Təhsil müdd

Davamlı təkmilləşmə

Biz təhsilsiz yavaş-yavaş mənasız mövcudluğa doğru yuvarlanarıq

➡ Əvvəli səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Onun dəstəyi və təşkilatçılığı ilə məktəbdə “Stephen R. Covey Center for Leadership”ın (Stiven Kovinin Liderlik mərkəzi) esassı qoyulub. Mərkəz liderlik və rəhbərlik problemlərinin aşdırılması ilə məşğuldur. 2010-cu ildə Kovi “Bizim usaqlar və təhsilin böhrəni” adlı bloq işə salıb. Tezliklə bloq bütün dünyada sayılınca bilərsiniz. Yaxud məktəblər yazın. Çalişın fikirlərinizi qısa və konkret izah edin, gün ərzində yaşadığınızda dair səhbi məlumatdan vax keçin, baş verənlərə analitik yanışın, sadəcə ən dərin ideyalarınızı, dünsəncərlərinizi, yeniliklərinizi yazın” - deyə Kovi kitabında qeyd edir.

Yüksək intellektə doğru üç yol

Kovi yazır ki, insanın öz intellektual seviyyəsini artırması üçün üç işi görməsi lazımdır: təhsil, fikirlərinin izah olunması və planlaşdırma. Kovi hesab edirdi ki, TƏHSİL bizi inkişaf, ağlımızın məşq etdirir və dünyagörüşümüzü artırır. Ancaq bir şortlə: insan həyatı boyu oxumalıdır, yeni nəsə öyrənməlidir. “Bu o demək deyil ki, biz “daimi” telebəyə çevrilənləyim. Yaxud həmişə hansı kursları getməliyik. Müstəqil, proaktiv və təşəbbüskar insanın intellektinin inkişafı üçün çox gözlə vəsi - özünütəhsil var”. S.Kovinin fikrine, insanın özünü təkmilləşdirməsinin on yaxşı yollarından biri dövrü nəşrlər və ciddi adəbiyyatı oxumasıdır. Bu, bize dünyagörüşümüzü genişləndirmek və ən müxtəlif sahələrdə yeni informasiya əldə etməyimiz şərait yaradır. Güclü özünütəhsil vəsítələrindən biri də internet ola bilər, ancaq bir şortlə ki, qlobal şəbəkəni müxtəlif növ oylençə və oyuların deyil, tətəq kimi, məsafəli təhsil məqsədi istifadə edəsən. “Unutmayın ki, tətib etdiyiniz özünütəhsil programı sizin dəyərləriniz, məsələ və mərəmlərinizdən irəli gəlmeli, dayanmadan sizin həyat kredonuzla istinad etməlidir. Hər hansı biliyin arxasında ali məqsəd durmursa, onu əldə etməyin mənası yoxdur”, - deyə Kovi kitabında yazar.

Onun qənaətinin görə, təkmilləşmənin ikinci yolu - FIKİRLƏRİN İZAH OLUNMASI bacarığını hər gün məşq etmək lazımdır. Bu, imkan verir

normal ünsiyyət qura bilirkəs və həyatdan zövq alırsa, qalanları düzəldir, sadəcə, istəmək yetərlidir. Uğur da gələcək, rifah da, arzular da gerçəkləşəcək, həyatı vacib tələbatlar da temin olunacaq.

“İnsan başlıca resursu - özünün inkişaf və təkmilləşdirmek isteyir, məhiyyətin dörd ölçüsünü unutmamalıdır: fiziki, mənəvi, intellektual və sosial-emosional. Onların hər birinin qayğısına qalmış lazımdır. Çalışmalyıq ki, onlar arasındaki tarazlıq da pozulmasın”. Bu sözlərin müəllifi olan Kovi yə görə, insan həyatını pul qazanmağa, karyeraya, uğura həsr edir, ancaq özünü unudur: “Bir kişi ağacı mişarla kəsərən çox yorulur. Yoldan keçen bir nefer ondan soruşur: sən niyə dayanıb bir az dincəlmər və mişarıni itlimirsən? Axi bu haldə işin daha asan gedər? Ağac kəsən kişi belə cavab verir: mişarı itilməyə vaxt yoxdur, ağacı mişarlamış lazımdır!”.

S.Kovi özüntəkmilləşdirmənin 4 yolunu göstərir:

1. *Analiz bacarıqları və informasiya sintezi bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi*. Həm əqli əmək işçiləri, həm də istehsalçılar informasiyanın toplanması, analizi və sintezi sahəsində bacarıqlarını daima yüksəltməlidirlər. Bu bacarıqlar müasir həyatımızda ona çox tələb olunanlardır;

2. *Şəxsi oxu programı*. Orta və ali məktəbdə əldə edilmiş məlumatlar keçmişdə qaldı və yeterli deyil. Dündən həzirdən baş verir! Bax, bùlardan xəbərdar olmaq lazımdır. Dövrü mətbuat, ciddi jurnallar, elm və inceşənət, siyaset və iqtisadiyyat həsr olunmuş nəşrləri oxumaq vacibdir.

Biz tez-tez əmək fəaliyyəti kontekstində fasılısız təhsil-dən danışırıq. Ancaq fasılısız təhsilin bizim ən vacib həyat prinsiplərindən biri olduğunu unudur. Əslində isə təhsil həyatımızın ayrılmaz hissəsidir, biz təhsilsiz yavaş-yavaş mənasız mövcudluğa doğru yuvarlanarıq. S.Kovi düşünürdü ki, həyatımız boyu oxumağımızın işlədiyimiz şirkətlər və dövlət qurumlarında keçidiyimiz seminar və proqramlar, aldığımız diplom və akademik dərəcelərlə çox az olacaq var.

3. *Klassik ədəbiyyatın öyrənilməsi*. Şəxsi oxu programının müüm bir qolu da klassik ədəbiyyatdır. “Mən hələ də tələbəlik illərində nələri itirdiyim hiss edirəm və çalışıram indi bunları kompensasiya edim”, - deyə Kovi yazi.

4. *Şəxsi universitet*. Müasir dünyada proaktiv insan təhsili və professional inkişafına görə məsuliyyət daşıyır. Məhz buna görə də hər birimiz şəxsi universiteti olmalıdır, onu özümüz yaratmamalıq.

Biz tez-tez əmək fəaliyyəti kontekstində fasılısız təhsil-dən danışırıq. Ancaq fasılısız təhsilin bizim ən vacib həyat prinsiplərindən biri olduğunu unudur. Əslində isə təhsil həyatımızın ayrılmaz hissəsidir, biz təhsilsiz yavaş-yavaş mənasız mövcudluğa doğru yuvarlanarıq. S.Kovi düşünürdü ki, həyatımız boyu oxumağımızın işlədiyimiz şirkətlər və dövlət qurumlarında keçidiyimiz seminar və proqramlar, aldığımız diplom və akademik dərəcelərlə çox az olacaq var. Bu yolla bizim təhsilimiz yalnız bir neçə seminar, yaxud tedris sessiyaları ilə məhdudlaşır. Aktual biliklər əldə etmək və təkmilləşmək üçün insan dayanmadan oxumalı və öyrənməlidir: “Fasılısız təhsilin açarı tarazlıq prinsipinə riayət etmekdedir. Şəxsi və təşkilati inkişaf, professional təhsilə tükumi təhsil arasında tarazlığı qoruyun. Əsas odur ki, sistemli yanaşmaya əmək edəsiniz. Nəzəriyyə ilə təcrübə, incəsənətlər eləm arasında balans olmalıdır”.

Özünyatırım

Kovi məsləhət görürdü ki, insan fiziki mövcudluğu, mənəvi durumu və intellektual bacarığı naməno gün ərzində heç olmasa bir saat mütlək ilə məşqələr olmalıdır. Dayanmadan, “Uğurlu olmamız üçün bize resurslar lazımdır. Resurs deyərken biz adəton pul, iş alətləri, əmlak, vaxt - bir sözlə, özümüzdən başqa hər nəyi desən başa düşürük. Bu arada isə bizim ən böyük resursumuz özümüzük. Özü də tək resurs yox, ən böyük dəyər” - yazardı Kovi hesab edirdi ki, əgər biz sağlam, iş qabiliyyətiyleksə, yaxşı işləyen intellektə malikiksə, inkişaf etmiş emosional səfərəmiz varsa, digər insanlarla

riyalarının erkən əldə edilməsi həm də uşaqlıq riyazi qabiliyyətlərinin yaxşılaşdırır”, - deyə S. Lerlin bildirib.

Alımlar demək olar ki, 10 il ərzində 200 uşaqın həyatını müşahidə ediblər. Tədqiqatın başlangıcında onlar 3-5 yaşlı məktəb yaşına çatmış uşaqlar arasında test sınağı keçiriblər. Uşaqların nə qədər yaxşı danişə biləməsi, ən sədə mənətiyi

və yiğilmiş statistikanı müqayisə edərək eksperimente yekun vurublar. Məlum olub ki, kitabların birgə oxunması kimi tamamilə adı bir şey nəinki uşaqların yaxşı oxumalarına və yazmalarına, həm də məktəbdə onların istənilən növ irəliliyinə güclü təsir göstərib.

Məsələn, valideynlər ilə kitab

oxuyan və onlara birlikdə tez-tez

sadə hesablama məsələlərini həll

etməyo cəhd edən uşaqlar məktəbdə

əz həməyəşidərlərin nisbətən ri-

yazılıyattan öyrənilməsində özərləri

daha yaxşı göstəriblər. Bundan

əlavə, bu cür erkən təlimin verdiyi

və yigilmiş statistikanı müqayisə

edərək eksperimente yekun vurub-

lar. Məlum olub ki, kitabların birgə

oxunması kimi tamamilə adı bir

şey nəinki uşaqların yaxşı oxuma-

läri qıymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

Tədqiqatda calb olunmuş bütün

uşaqlar, elə ki, 12-13 yaşlı çatıb-

lar, alımlar tekrar testler keçiriblər,

ve riyazi məsələlərin öhdəsindən

gələ bilmələri, oxu-yazı bacarıqları

qiymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

Tədqiqatda calb olunmuş bütün

uşaqlar, elə ki, 12-13 yaşlı çatıb-

lar, alımlar tekrar testler keçiriblər,

ve riyazi məsələlərin öhdəsindən

gələ bilmələri, oxu-yazı bacarıqları

qiymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

Tədqiqatda calb olunmuş bütün

uşaqlar, elə ki, 12-13 yaşlı çatıb-

lar, alımlar tekrar testler keçiriblər,

ve riyazi məsələlərin öhdəsindən

gələ bilmələri, oxu-yazı bacarıqları

qiymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

Tədqiqatda calb olunmuş bütün

uşaqlar, elə ki, 12-13 yaşlı çatıb-

lar, alımlar tekrar testler keçiriblər,

ve riyazi məsələlərin öhdəsindən

gələ bilmələri, oxu-yazı bacarıqları

qiymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

Tədqiqatda calb olunmuş bütün

uşaqlar, elə ki, 12-13 yaşlı çatıb-

lar, alımlar tekrar testler keçiriblər,

ve riyazi məsələlərin öhdəsindən

gələ bilmələri, oxu-yazı bacarıqları

qiymətləndirilir. Bundan başqa,

alımlar onların valideynlərindən öz

uşaqları ilə necə raftar etmələri,

hemçinin onlara hənsi mövzuda

kitab oxuyub-oxumadıqları barə-

de danişənəti xahiş ediblər.

**“Mənim sevimli sənətim, mənim
doğma məktəbim, nə qədər ömrüm
var, səninlə yaşayacağam”...**

Samirə KƏRİMÖVA

Onun haqqında çox eşitmışdıq. Vaxtilə dərs dediyi şagirdlərinin bu qocaman müəllimin adını necə ehtiram və hörmətlə çəkdiyinin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Və o zamanlardan bizlərdə sevimli şagirdlərinin yaddaşlarında həmişəlik həkk olunan bu müəllimlə tanış olmaq arzusu var idi. Qismət elə gətirdi ki, bugünlərdə onunla elə yaşıdagı kənddə - Balakən rayonu Katex kəndində görüşmək imkanımız yarandı. Söhbət uzun illər Katex kəndinin təhsilinin inkişafında əvəzsiz xidmətləri olan “Tərəqqi” medallı müəllim Raziyyət Hacıyevadan gedir. Ömrünün 55 ilini böyüməkdə olan gənc nəslin telim-tərbiyəsinə həsr edən hazırda təqaüddə olan 85 yaşlı müəllimin qonağı olmaq, onunla söhbətləşmək olduqca məraqlı idi. Nə xoş təsadüf ki, bu ağ-birçək ananın evinə həmin gün bizdən başqa onun öz həmkar yoldaşları da qonaq gəlmışdı. Hami Raziyyət müəllimin ətrafinə toplaşmışdı.

Ömür yoluna qısa nəzər...

Raziyət Cəmaləddin qızı Hacıyeva 1934-cü ildə Zaqtala rayonunun Qəbəzdərə kəndində müəllim ailəsində anadan olub. Ailedə 3 uşaq olublar. Məktəb illərinin müəyyən dövrü Böyük Vətən müharibəsi illərinə təsadüf edib. Müharibənin nə demək olduğunu yaxşı bilən, onun ağrılı-acılı günlərini yaşıyan Raziyət Hacıyeva təhsil almaqdan əsla vaz keçməyib. Həmin günləri özü belə xatırlayır: “Əvvəl Zaqtala rayonu 1 nömrəli məktəbdə oxuyurdum. Atam Balakəndə müəllim kimi işləməyə başladığından mən də 9-cu sinifdən KATEX orta məktəbində təhsilimi davam etdirdim. 1952-ci ildə V.I.Lenin adına Azərbaycan Pedaqoji İnstytutunun (indiki Azərbaycan Dövlət

ürün nə qədər çətin də olsa müəllimlik estafetimi gənc həmkarlarına vaxtı ilə dərs dediyim idir öz diqqət və sevgilərin müəllim üçün yetirmələrin hər zaman ehtiramla xatırda tutarı ki? Nə xoş mənə ki, mən olunmaz müəllimlik hissini satdığım xoş duyğuları bu gün

---

verdim. 7 ildir ki, qaynar məktəb həyatından uzaqlaşsam da qəlbimdə hər zaman müəllimliyin öz yeri var və ömrümün sonuna qədər də belə olacaq. Mən hər zaman deyirəm: “Mənim sevimli sənətim, mənim doğma məktəbim, nə qədər ömrüm var səninlə yaşayacağam”...

Raziyət Hacıyeva: “Yetirmələrimin üzərində çəkdiyim
əziyyətin hədər getmədiyindən sevinc duyuram”

madi əlaqələr saxlanılıb, uşaqlarla psixoloji işlər aparılıb. O, həmçinin şagirdlərinin vətənpərvərlik ruhda tərbiyəsinə həmişə önəm verib. Bununla bağlı fikirlərini bölüşən pedaqoq vurgulayır ki, hər bir gənc vətənpərvər, torpağına, Vətəninə bağlı olmalıdır. İşlədiyi bu illər ərzində məhz böyüməkdə olan nəslin vətənpərvərlik, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin ideyalarına sadıq ruhda tərbiyə olunması onun fəaliyyətinin əsas istiqamətini təşkil edib. “Vətənpərvər gənclər ölkəmizin parlaq gələcəyinin təminatçısıdır” - söyləyir peşəkar pedaqoq.

**Onu yaxindan
taniyanlar deyir ki...**

Vaxtı ilə dərs dediyim insanlar məni harada görsələr öz diqqət və sevgilərini göstərməyə çalışır. Bimüəllim üçün yetirmələrinin ona olan sevgisindən, on hər zaman ehtiramla xatırlamasından gözəl nə ola bilər ki? Nə xoş mənə ki, məktəbdən ayrılsam da əvəz olunmaz müəllimlik hissini, onun mənə illər boyu yasatdığı yes duyguları bu gün də yasayıram”

sözü nəsihət xarakterli idi, fikirləri- ni Azərbaycanın görkəmli şairlərinin şeirləri, klassiklərimizin müdrik kə- lamları ilə bitirirdi.

Tələbkar direktor, əxlaqi dəyərlərə xüsusi önəm verən müəllim

kənd təm orta məktəbinin direktörlüyüdür. Raziyət müəllimdən bir təhsil işçisi kimi öyrəndiyi çox şeylərin olduğunu etiraf edir: "Mən onun tələbkar olduğu qədər, eyni zaman da insanlarla səmimi ünsiyyətinə, davranışına hər zaman heyran qalmışam. Məktəbi idarə etmək direktordan yüksək idarəcilik bacarığı, peşəkarlıq tələb edir. Raziyət Hacıyevanın fəaliyyətində bunların bir-birini necə uğurla tamamlandığının şahidiyəm. Bu qocaman pedaqoqda müəllimliyə xas bütün keyfiyyətlər cəmlənib. O, həm də pedaqoji xəzinədir. Hər bir gənc müəllim onun uzunillik təcrübəsinə fəaliyyətli biliklər.

dən faydalana bilər".
30 ildən artıq Katex 2 nömrəli tam orta məktəbində ibtidai sinif müəllimi kimi fəaliyyət göstərmis, hazırda təqaüddə olan Mesed Xatatiyevanın isə Raziyət müəllim həm direktoru, sonradan isə müəllim həmkarı olub. "Direktor kimi bizə qarşı çox tələbkar və ciddi idi. Müttəmadi olaraq dərslerimizdə oturdu. Hər zaman üzərimizdə işləməyi tapşırırdı. Bəzən dərslerimizlə bağlı iradları da olurdu. Göründük ki, bizə tutduğu iradlar doğrudur. Biz də deyilənlərdən nəticə çıxardırdıq. Gələn dəfə onları təkrarlamırdıq. Dərslerimizə daha məsuliyyətlə yanaşırdıq. İstər müəllimlərə, istərsə də şagirdlərinə qarşı çox qayğılaş olub. Yaxşı, savadlı bir müəllim kimi ad qazanıb"

Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənnini sevə-sevə şagirdlərinə öyrədən Raziyət müəllim bu illər ərzində neçə-neçə yetirməsinin üzərində çəkdiyi zəhmətin bəhrəsini görüb və hazırda da görməkdədir. Məhz ana dilimizin saflığının qorunmasında, təbliğində əvəzsiz rolu olan peşəkar müəllim onun düzgün şəkildə şagirdlərinə çatdırılmasında yorulmadan çalışıb. Müəllim kimi dörslərində şagirdlərin mütləq mədəniyyənin formalasdırılmasına nail olmaqla yanaşı, onların doğma ana dilimizdə səlis danışmaqlarını təmin edib. Mütəmadi olaraq Azərbaycanın tanınmış şair və yazıçılarına, klassiklərinə həsr olunan ədəbi-bədii gecələr təşkil edib. O, neçə illərdir ki, məktəb həyatından uzaqlaşmasına baxmayaraq ölkə təhsilində baş verən yeniliklərdən də xəbərdardır. Təhsil Nazirliyi tərəfindən təhsilin inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən tədbirləri, xüsusilə ümumtəhsil məktəblərində şagirdlərin mütlaliyə həvəsinin artırılması, onlarda mütləq mədəniyyətin formalaşdırılması, böyük mərkədə olan gənc nəslin intellektual səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədi ilə reallaşdırılan layihələri yüksək qiymətləndirir.

üzərində çəkdiyim əziyyətin hədər getmədiyindən sevinc duyuram. Vaxtı ilə dərs dediyim insanlar mən ni harada görsələr öz diqqət və təbdən ayrılsam da əvəzolunmaz müəllimlik hissini, onun mənə illər boyu yaşatdığı xoş duyğuları bu gün də vasavıram”.

Foto Rəşad
ZİYADOVUNDUR

P. 1

Dövlət qayğısı yeni ugurlarımıza yol açır

Azərbaycanda təhsil dəqiqət və qayğı gündən-günə artır. Nümayəndəsi olduğum Azərbaycan müəllimlərinin XV qurultayı bunu bir daha açıq şəkildə göstərdi. Həzirdə direktor işlədiyim Qobustan şəhər 3 nömrəli tam orta məktəbin yeni binasının inşası da elə təhsil dövlət qayığının bariz nümunəsidir. Müasir standartlara cavab verən üçmərtəbəli yeni məktəb binası bizim ixtiyarımıza verildi. Geniş sinif otaqları, laboratoriya, kitabxana, akt və idman zalları, yeməkxana, kompüter otağı olan, bir sözlə, müasir, yeniləşən Azərbaycanın yeni məktəb binasında şagirdlərimiz oxuduqlarından, müəllimlərimiz isə işlədiklərindən çox məməndurlar.

Bu, Qobustan şəhər sakinləri, məktəblilər möhtərem Prezidentimizin hədiyyəsidir. Bu gün şəhər sakinləri, Qobustan ziyanları, məktəbimizin pedagoji kollektivi möhtərem Prezidentimiz İlham Əliyev təhsilimiz göstərdiyi dəqiqət və qayğıya görə öz minnətdarlıqlarını bildirirlər.

Qeyd etməliyim ki, iki il bundan qabaq məktəbə direktor təyin olunanda böyük bir kollektivlə işləyəcəyi və üstəlik məktəbin vəziyyətini da yaxşı bilirdim. Məktəbdə şagirdlərin davamiyəti zeif idi. İlk gündən valideynlər göründüm və onların məktəb haqqında fikirlərini öyrəndim. Nəticədə qısa müddədə məktəbdə nizam-intizam tamamilə dəyişdi, ugurlarımız artdı.

Həzirdə məktəbdə 669 nəfər

Əlibəy ABDULƏZİZOV,
Qobustan şəhər 3 nömrəli
tam orta məktəbin direktoru

“Gənc texniklər qrupu” qurğu hazırlayıb

Lənkəran Peşə Liseyinin “Gənc texniklər qrupu” fiziki enerjini elektrik enerjisində çevirən velotrenajor hazırlayıb. Redaksiyamıza daxil olan məlumatda görə, tədris ili ərzində müxtəlif sahələrdə biznes və sosial layihələrin təqdimatını heyata keçirən talabələr bu dəfə liseyin müəllimi Etibar Nəhmətinin rəhbərliyi ilə fiziki enerjini elektrik enerjisində çeviren qurğu təqdim ediblər.

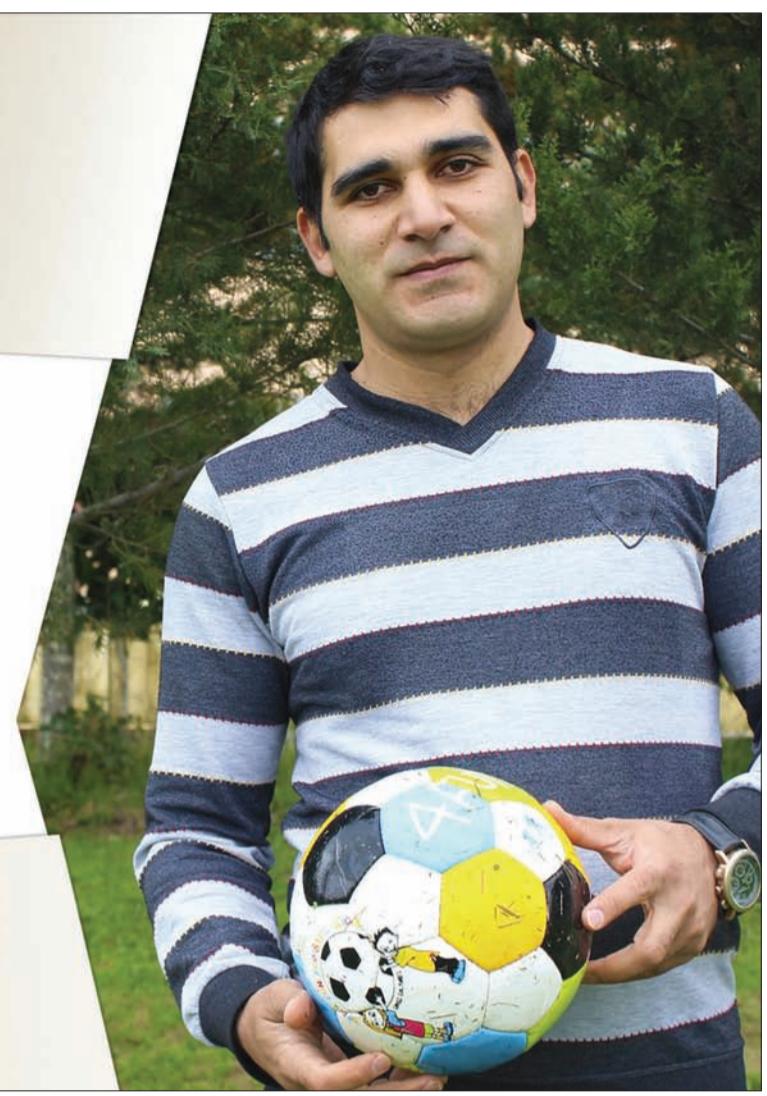
Tələbələrin hazırladığı velotrenajorda fiziki hərəkət vasitəsilə birbaşa elektrik enerjisi almaq və

avtomobil akkumulyatorunu enerji ilə doldurmaq mümkün olur. Qurğu vasitesilə akkumulyator 220-250 volt cərəyan verir. Bu qurğuların daha təkmil formalımları şəhərin müxtəlif yerlərində qurmaqla həm vətəndaşlar asudə vaxtlarında məşq edə bilər, həm də onların fiziki hərəkəti nöticəsində iri akkumulyatorlara enerji vermek olar. Bu alternativ enerji ilə şəhər və parkları işçəldirməq münkündür. Ən əsasi odur ki, gənclər innovativ layihələr üzərində işləməyi öyrənlər.

Mübariz Süleymanov

Göygöl rayon Quşçu kənd tam orta məktəbinin fiziki təbəbiyə müəllimi

“Sağlam bədəndə sağlam ruh olar. Şagirdlərimi cəmiyyət üçün yaxşı bir fərd olaraq yetişdirməyə çalışıram”.

“Təhsil avtobusu - Nəsimi” yay məktəbi

23-29 iyul 2019-cu il tarixlərində “Azərbaycan üçün öyrət” təhsil programı çərçivəsində “Nəsimi ili”nə həsr olunan “Təhsil avtobusu - Nəsimi” yay məktəbi keçiriləcək.

“Təhsil avtobusu - Nəsimi” Bakı şəhərindən yola düşərək Qusar-Astarə-Cəbrayıl rayonu Cəcən Mərcanlı kənd-Qazax-Şamaxı-Bakı marşrutu üzrə seyahət edəcək.

Yay məktəbi bu bölgələrdəki ümumtəhsil məktəblərinin akademik göstəriciləri zəif və orta olan V-IX sinif şagirdlərini əhatə edəcək. Yay məktəbi çərçivəsində şagirdlərin hər biri 1 gün olmaqla təlimçi və ekspertlər tərəfindən keçiriləcək peşə, incəsənət, natiqlik, fərdi-inkışaf təlimləri və intellektual yarışlarda iştirak edəcək.

Yay məktəbinin məqsədi şagirdlərin şəxsi inkişafına stimul vermək, həyata fərqli baxış və dünyagörüşünün formallaşmasına təsir etmək, onların dərse marağının artmasına şərait yaratmaq və Nəsimi yaradıcılığının tanılılmasıdır.

“Təhsil avtobusu” yay məktəbi respublika-

mızın müxtəlif şəhər və rayonlarını əhatə edən təhsil marafonudur. 2016, 2017, 2018-ci illərdə keçirilən “Təhsil avtobusu” yay məktəbinə Bakı və 12 bölgənin (Lənkəran, Quba, Gəncə, Şəki, Masallı, Cəlilabad, Sabirabad, Mingəçevir, İsləmli, Zaqatala, Şəmkir, Qəbələ) 29 şəhər və 31 kənd-qəsəbə məktəbinin, 22 ali və orta ixtisas təhsili müəssisəsinin 550-dən çox şagird və tələbəsi cəlb edilib, təlimçi və ekspertlər tərəfindən 200 akademik saatdan çox həcmədə təhsil proqramları və komanda-öyrədici oyunları keçirilir.

Layihənin rəsmi informasiya dəstekçiləri “İctimai TV”, “ARB TV”, “Təhsil TV”, “Inews.az”, “AZORTAC”, “Edumap” Təhsil portalı, “Fam Tram”dır.

“Hər bir şagirdin uğuru ən böyük hədiyyədir”

Lamiya Bağırova: “Yetirmələrinin nailiyyətləri müəllimi daha şövqlə işləməyə ruhlandırır”

Lamiya Bağırova 1990-ci ilde Daşkəsən rayonunda anadan olub. 2007-ci ildə Azərbaycan Dillər Universitetinin ingilis dili müəllimliyi ixtisasının bakalavr pilləsini bitirib. 2018-ci il müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsində iştirak edib. 51 bal toplayaraq Daşkəsən şəhər N.Nərimanov adına 3 nömrəli tam orta məktəbinə ingilis dili müəllimi təyin olunub.

oldu. Fənnim sevdirmək üçün şagirdlərin qəlbini yol təpmalı idim. Hesab edirəm ki, bunu da bacardım. Şagirdlər isti münasibət və uğurlu fealiyyət həyatının ən yadداşalan ani oldu.

- Özünə inam hissini şagirdlərdə necə yaradırsınız?

- İlk dərs mənim üçün çox həyəcanlı

təşərifləri verməklə, öhdəsindən gələ bildikləri göstərməklə aralarında rəqabət hissini yaradıram.

- Dərs prosesində daha çox hansı üsul və metodlardan istifadə edirsiniz?

- Daha çox əyləncəli oyunlardan, o cümlədən İKT-dən istifadə edirəm. Diskussiya, beyn həməsi, debat, auksion və s. yeni üsullar, məncə, mövzuların mənimsenməsində daha uğurludur.

- Bir müəllim üçün ən gözəl hədiyyə, sizcə, nədir?

- Her bir şagirdin uğuru müəllim üçün ən böyük hədiyyədir. Bir de sonətini şərəflə yerinə yetirdiyin müddədə şagirdin qəlbində kök salmaq özü elə hədiyyədir.

- Müəllimə əməyini çox vaxt bağban əməyi ilə müqayisə edirlər. Sizcə, bu müqayisə doğrudan da belədir?

- Beli. Bağban min bir zəhmətlə yetişdirdiyi ağacın bəhrəsini görəndə sevindiyi kimi, öz yetirmələrinin xoş sorağını alanda müəllimin də qəlbini sevinçdən dağ'a dönür. Müəllimlərimiz ad-sən sahibi olan yetir-

mələri barədə həmişə iftixar hissə ilə söhbət açırlar. Bu vaxt, adətən, xoş xatirələr göz önünde canlanır. Yetirmələrinin nailiyyətləri müəllimlərimizə sanki yeni güclər, onları daha şövqlə işləməyə ruhlandırır.

- Müəllim olmaq istəyənlər nə deyərlər?

- Bu peşə ən çətin, həm də ən şərəfli peşədir. Çünkü həkimi, mühəndisi, hərbiçini müəllim yetişdirir. Unutmamalıq ki, təhsil prosesinin əsas siması müəllimdir. Müəllimin peşə qabiliyyətləri sırasında akademik, didaktik, ənşiyət, konstruktiv, təşkilatçılıq və iradi-emosional qabiliyyətlər mühüm yer tutur.

Mikayıl MİKAYILLI,
Daşkəsən Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı:
Şakir CƏFƏROV

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Naxçıvan Dövlət Universiteti

2019-2020-ci tədris ilində aşağıdakı ixtisaslar üzrə əlavə (təkrar) ali təhsil almaq üçün qiyabi şöbəyə tələbə qəbulu

ELAN EDİR:

№	Ixtisasın şifri	Ixtisasın adı	Təhsil müəssisəsinin təkif etdiyi yerlər		
			Cəmi	Əyani	Qiyyabi
1.	050206	Tarix	15	15	
2.	050212	Həquqşünaslıq	65	65	
3.	050213	Beynəlxalq münasibətlər	15	15	
4.	050402	Mühəsibat uçotu və audit	20	20	
5.	050404	Iqtisadiyyat	25	25	
6.	050622	Yerlişti naqliyyat vəstalarının mühəndisliyi	15	15	
7.	050655	İnformasiya texnologiyaları	15	15	

Əlavə (təkrar) ali təhsil ödənişli formada müəssisə, təşkilat, idare və ayrı-ayrı veterandaşlarla Naxçıvan Dövlət Universiteti arasında bağlanmış fərdi müqavilələr əsasında həyata keçirilir. Əlavə (təkrar) ali təhsil müvafiq ixtisas üzrə bəkalavr (və ona bərabər tutulan) səviyyəsi üçün mövcud olan baza təhsil proqramlarında ümumi və ixtisas fenləri bölmümləri əhatə etməklə, tələbənin əvvəlcə alındığı baza təhsil proqramı ilə yeni ixtisasın baza təhsili programı arasındaki fərqli nəzərə alınmaqla, xüsusi hazırlanmış təhsil proqramları əsasında aparılır. Şəxsin əlavə (təkrar) ali təhsil üzrə seçdiyi ixtisas onun tutduğu vəziyəfənin profilinə uyğun olmalıdır.

Əlavə (təkrar) ali təhsil almaq istəyən sənədlərə aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

- Rektorun adına orizə;
- Ali təhsil haqqında sənədin (diplomun) və qiymət kitabçasından çıxarışın (dipl-

ma əlavə) notariusda təsdiq olunmuş surətləri;

- 3x4sm ölçündə 6 ədəd fotosəkil;
- Sağlamlıq haqqında arayış;
- Əmək kitabçasından çıxarış;
- Şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti;
- Şəxsiyyət vəsiqəsi və diplom şəxsən təqdim olunur.

Xarici ali təhsil müəssisələrinin mənzunları alındıqları ixtisasların Azərbaycan Respublikası ərazisində tanınması və ekvivalentliy barədə Təhsil Nazirliyi tərəfindən verilmiş şəhadətnamə təqdim etməlidirlər.

Sənədlər 2019-cu il iyul ayının 10-dan iyul ayının 30-dək hər gün (istirahət günlərindən başqa) saat 10:00-dan 16:00-dek Naxçıvan Dövlət Universitetində qəbul edilir (Əsas bina 2-ci mərtəbə, 207 sayılı ofis).

Əlavə (təkrar) ali təhsil almaq üçün universitetə sənəd vermiş şəxslər müvafiq edilmiş qaydada müsahibə aparılır. Müsahibədən uğurla keçənlər müvafiq yolu ilə müvafiq əlavə (təkrar) ali təhsil ixtisas üzrə tələbələr sırasına qəbul edilirlər. Təhsil haqqı müqavilə əsasında müvafiq ixtisaslar üzrə uyğun qaydada ödənilir.

Ünvan: Naxçıvan şəhəri,
Universitet şəhərciyi, əsas bina.

Telefon: 545-45-59

REKTORLUQ

Marsa göndəriləcək kvadrokopter sınaqdan keçirilib

Samirə KƏRİMÖVA

ABŞ-in Milli Aeronautika və Kosmos İdarəsi (National Aeronautics and Space Administration - NASA) 2020-ci ildə Marsa göndəriləcək pilotluz uçaş aparatının sınaqlarını öks etdirən videoyu yaymayıb.

www.belta.by saytının məlumatına görə, alimlər bir neçə ildir ki, Qırmızı planetin atmosferi şəraitində uça bilən aparatın hazırlanması üzrində çalışırlar. Bir çox mühəndislər bu istiqamətdə hazırladıqları layihələrini təqdim etsələr də, onların eksəriyyəti uğursuzluqla nəticələnib. Lakin kosmik agentlikdə uyğun konstruksiya tapılıb və yeni kvadrokopter sınaqdan keçirilib.

Dron Marsın atmosfer şəraitini təqlid edən kamerasına yerləşdirilib. Pilotsuz uçuş aparatı müvəffeqiyyətlə uğub və bir neçə dəqiqə havada qalıb. 2020-ci ildə qurğu növbəti uçuşunu Marsın səthində gerçəkləşdirəcək.

ABŞ-in Florida ştatında yerləşən, əfsanəvi ispan rəssam Salvador Dalinin yaradıcılığına həsr edilən muzeydə yeni sərgi təşkil olunub.

Serginin vizit kartı 1989-cu ildə vəfat etmiş ustادın özünün də burada "istişarə etməsi"dir. Təşkilatçılar müörökəb

"AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ"

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktorun müavini

Sarvan İbrahimov 538-21-55

Mühəsibatlıq

539-67-74

Reklam və elanlar

539-20-77 (tel/faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet "Azərbaycan müəllimi"nin kompüter mərkəzində yığılır və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cüümə günü çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 sayılı "Mətbuat şöbəsi"

Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881

M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944

S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti redaksiyası

Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350

VÖEN: 1300397831

Lisenziya № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6165, Sifariş 2326

Məsul növbətçi: N.Rəhimov

Salvador Dalini "canlandırdılar"

obrazların vizuallaşdırılması və interaktiv sistemlərin yaradılması üçün qabaqcıl texnologiyalardan istifadə ediblər.

www.techcult.ru saytının məlumatına görə, qeyd edilir ki, rəssamın obrazının canlandırılması üçün istifadə edilmiş texnologiya illüziyadan ibarətdir. Lakin bu illüziya o qədər yüksək səviyyədədir ki, onu reallıqdan ayırmak son dərəcə çətindir. "Salvador Dalı" nümayiş podiumundan kenara çıxmır, lakin ziyanatçılarla ünsiyyət saxlayır.

Təsvirin yaradılması üçün tarixi sənədlər, üçöülü modellər, jestlərin təqdimatı və obrazların vizuallaşdırılması və interaktiv sistemlərin yaradılması üçün qabaqcıl texnologiyalardan istifadə ediblər.

Layihənin həyata keçirilməsində məqsəd yeni nəşillərə rəssamin yaradıcılığını görməyə, müəlliflərə onun fəlsəfəsi və üslubu ilə tanış olmağa imkan vermekdir.

nümayiş üzrə ixtisaslaşmış səni intellekt-dən istifadə olunub. Model real aktyorların iştirakı ilə tamamlanıb, obraz tipik ispan aksenti ilə danışan artist səsləndirir. Bütün bunlar interaktiv sistem formatına salınıb. Belə ki, Dalı ziyarətçilərin hərakətlərinə reaksiya verə, onlara selfi çəkdirə və sadə sualları cavablandırma bilir.

İstiqamətən həyata keçirilməsində məqsəd yeni nəşillərə rəssamin yaradıcılığını görməyə, müəlliflərə onun fəlsəfəsi və üslubu ilə tanış olmağa imkan vermekdir.

Etibarsız sayılır

verilmiş 156161 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran Məktəbəqədər Pedaqoji Texnikumu tərəfindən 1993-cü ildə Əliyeva Nigar Feyruz qızına verilmiş PT-I-098716 nömrəli diplomi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İ.Voznesenski adına Leninqrad Maliyyə İqtisad İnstitutunun Bakı filialı tərəfindən 1990-ci ildə Seyfullayev Baladdin Güloğlan oğluna verilmiş TB-257230 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 26 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Baxışova Xəyalə Qürbət qızına verilmiş B-223032 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2012-ci ildə Həsənli Nigar Eldar qızına verilmiş B-260384 nömrəli bəkalavr diplomu və diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Bağırlı Nihad Elxan oğluna verilmiş A-461655 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 1993-cü ildə bitirmiş Quliyeva (Zeynalova) Kənül Möhbət qızına verilmiş 031001 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 1978-ci ildə bitirmiş Mikayılov İlham Ağasəlim oğluna verilmiş 984802 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kürdəmir rayon Mollakənd kənd tam orta məktəbinin 2004-cü ildə bitirmiş Şiraliyeva (Hüseynova) Aygün Allahverdi qızına verilmiş B-109745 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan MR Sədərek rayon Sədərek kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Musayev Sənan Səfər oğluna verilmiş B-154965 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağsu rayon Pirhəsənli kənd tam orta məktəbinin 2007-ci ildə bitirmiş Mirzəyev Sərxan Arif oğluna verilmiş B-455126 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağsu şəhər 1 nömrəli məktəb-liseyi 1998-ci ildə bitirmiş Dəmirov Peşad Əlşəh oğluna verilmiş A-154192 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəciliyik Akademiyası tərəfindən 2015-ci ildə Ağazadə Qurban Müləzim oğluna verilmiş A-053009 nömrəli bəkalavr diplomu və diploma əlavə qiyətənəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göyçay rayon Çaxırli kənd tam orta məktəbinin 1986-ci ildə bitirmiş Cəbrayılov Habil Atakışi oğluna

Sabirabad rayon Peşa Liseyini 2017-ci ildə bitirmiş İsgəndərov Mehran Çingiz oğluna verilmiş AN-591114 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Mühəndislik Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Cəfərlı Rəbiyyə Cəfər qızına verilmiş A-119766 nömrəli bəkalavr diplomu və diploma əlavə qiyətənəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Saathli rayon Qara Nuru kənd tam orta məktəbini 2008-ci ildə bitirmiş Smayılov Elşən Səxavət oğluna verilmiş BN-551149 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

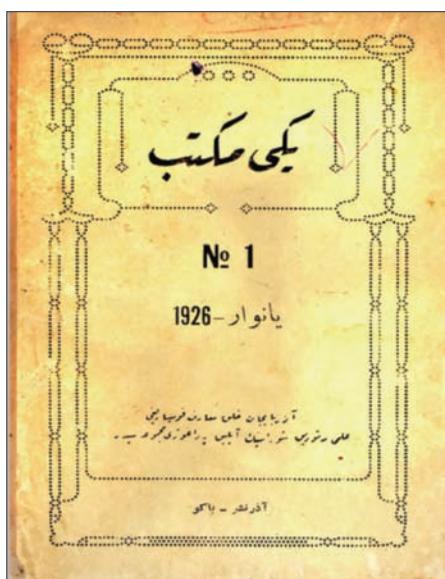
Qəbələ rayon Büyük Pirəlli kənd tam orta məktəbini 2005-ci ildə bitirmiş Əliyeva Gülnar İnoqlab qızına verilmiş B-210885 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2016-ci ildə Verdiyeva Nübar İlqar qızına verilmiş A-100513 nömrəli bəkalavr diplomu və diploma əlavə qiyətənəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

12 nömrəli Bakı Peşa Liseyi tərəfindən 2017-ci ildə Paşayev Nurad Adil oğluna verilmiş A-093431 nömrəli diplomi və diploma əlavə qiyətənəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abşeron rayon Xirdalan şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Sultanəliyev Ramil Nuriədin oğluna verilmiş B-389920 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə bitirmiş Həsənov Saməddin Fizə

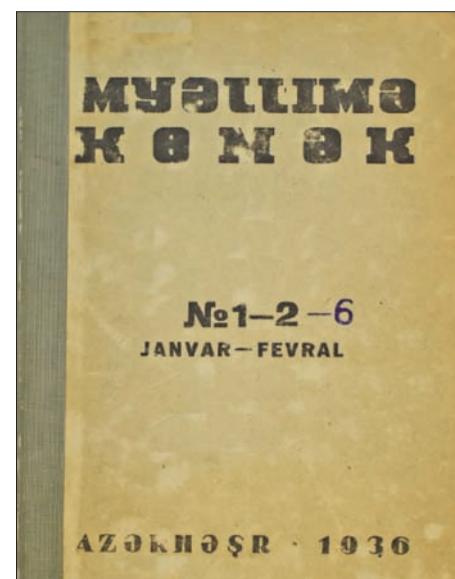
Nəsrəddin MUSAYEV,
“Azərbaycan məktəbi” jurnalının baş
redaktorunun müavini, Azərbaycan
Respublikasının qabaqcıl təhsil işçisi

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda məktəblər üçün hökumət qərarlarını, müəllimlərə istiqamət verə bilecek pedaqoji, elmi-metodik materialları dərc edən mətbuat orqanı yox idi. İctimai fikrin, məarif və pedaqoji biliklərin geniş yayılmasına olan bu ehtiyacı nəzərə alan o dövrün müteşəqqi fikirli ziyyətləri problemin həlli yolunu pedaqoji mətbuatın yaradılmasında görürdülər. Belə bir ideyani ilk dəfə Nəriman Nərimanov irəli sürüb, sonralar da bu barədə müxtəlif təşəbbüsler göstərilib. Məşhur müəllim və müəllimlər Əlisgəndər Cəfərzadənin redaktorluğu ilə 1906-ci ilin aprelində nəşrə başlayan “Dəbistən”, görkəmli pedaqoq Mahmud bay Mahmudbəyovun redaktorluğu ilə həmin ilin sentyabrından işçü üzü gəren “Rəhbər” jurnalları həmin məqsədə fealiyyətə başlamışdı. Bu jurnalların məramını böyüyən nəslin maariflənməsi, usqların təhsilə maraqlandırılması, onlara müxtəlif elmi, ədəbi, ictimai hadisələrə dair məlumatların verilməsi təşkil edirdi. “Rəhbər” və “Dəbistən” elmi-pedaqoji, ədəbi-ictimai məlumatlar verməklə yanaşı, həm də xalqı yeni məktəblər açmağa və hamiliqliq təhsilə çəqirirdi.

“Məktəb” jurnalı

1911-ci ildə nəşrə başlayan “Məktəb” jurnalı da sahələrinin işini davam etdirib, “Rəhbər” və “Dəbistən”la yanşı, zəmanosının mühüm əhəmiyyətli pedaqoji problemlərinin həlline öz müsbət təsirini göstərib, xalq maarifinin sonrakı inkişafında mülliüm rol oynayıb. O dövrün siyasi rejiminin təzyiqləri, mətbuat işçilərinin çatışmazlığı, maddi çətinliklər və digər səbəblərdən nəşrinin dayandırmaq məcburiyyətindən qalan bu jurnallar qabaqcıl pedaqoji ideyaların yayılması, fəal təlim metodlarının, tərbiyə işinin təbliği, təhsilin dünyəviliyi uğrunda mübarizə aparan mətbuat organları kimi təhsil tariximizdə şərflə yer tutub.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti illərində bu sahədə əhəmiyyətli işlər görüldü, yeni təhsil ocaqları açıldı və pedaqoji fikirlərin inkişafına rəvəc verildi. 1920-ci ildən sonra da Azərbaycanda məktəb təhsilinin teşkili, onun məzmununu, təlim üsullarını və digər məarif məsələlərinə dair müxtəlif tədbirlər həyata keçirilməyə başlandı. Yeni yaranan və ildən-ildə inkişaf edən məktəblərdə, savad kurslarında təlim işinin teşkiline rəhberlik etmək, müəllimləri dövrün təhləblerinə uyğun pedaqoji üsullarla silahlandırmak, hökumətin xalq maariifinə və əlaqədar qərarlarla mülliümliyərə çatdırmaq üçün yeni dövrlər səsleşən pedaqoji mətbuatın yaradılması zəruri idi. 1920-ci ildə cəmi bir nömrəsi işçü üzü gəren “Xalq

akademiklərdən: Mixail Prokofyev - (SSRİ Maarif naziri), Aleksandr Makovelski - (Belarus - Bakı), Mirzə Maxmutov - (Tatarstan), Yuri Babanski - (Rusiya- Kemerovo), Artur Petrovski - (Rusiya-Sevostopol), Vladimir Adoratiski - (Rusiya), Valeri Alekseyev - (Rusiya), Aleksey Bodalyov - (Rusiya), Vlادimir Favorski - (Rusiya), Ivan Kairov - (Rusiya), Azərbaycanın görkəmli akademiklərindən: Mehdi Mehdiyev, Feyzulla Qasızməzə, Məmməd Arif Dadaşzadə, Məmmədəğa Şiraliyev, Teymur Bünyadov, Həmid Arashlı, Əşrəf Hüseynov, Tofiq Hacıyev, Ağamusə Axundov, Bakır Nəbiyev, Budaq Budaqov, İsa Həbibbəyli, Nizami Cəfərov, Teymur Kərimli, Rasim Əliquliyev, Fuad Qasızməzə və b.; Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müx-

“Azərbaycan məktəbi” jurnalının məsul katibi və baş redaktör müavini olmuş Əliyar Qarabağlı, Zahid Qaralov, Yəhya Kərimov, Şəmistan Mikayılov, həmçinin tanınmış alimlərin, pedaqoq və psixoloqların, təcrübəli müəllimlərin məqalələri dərc olunub.

“Jurnalın əlavələri”

Keçmiş sovet respublikaları arasında ilk dəfə olaraq respublikamızda “Azərbaycan məktəbi” jurnalına əlavə kimi müxtəlif illərdə 8 adda metodik məcmua dərc edilib. O dövrün tələblərinə uyğun olaraq ilk əlavə məcmuə 1947-ci ildən nəşrə başlayan “Russkiy yazık i literatura v Azerbaydjanskoy şkole” məcmuəsi oldu. Bir neçə il sonra nəşrə başlayan “Azərbaycan dil və ədəbiyyat tədrisi” (1954), “Fizika və riyaziyyat tədrisi” (1954), “Kimya və biologiya tədrisi” (1956), “Əmək və politexnik talim” (1958), “Tariix, ictimaiyyat, coğrafiya tədrisi” (1964), “İbtidai məktəb və məktəbə-qədər tərbiye” (1970), “Məktəbdə bədən tərbiyəsi” (1976) məcmuələri uzun illər müəllimlərin stolüstü kitabına çevrilib, respublikamızda təhsil quruculuğuna öz dəyərlər töhfəsinə verilib.

Respublikamızda təhsil sahəsində eldə olunan bu nüfisliyələrdə “Azərbaycan məktəbi”nin xidmətləri də inkarenilməzdirlər. Jurnalın tarixində nəzər salındıqda görürük ki, o, fəaliyyətə başladığı illərdən öhdəsinə düşən vəzifəni şərflə yerine yetirir.

95 ildə ki, təhsili işçilərinin on yaxın köməkçisi olan bu jurnalın indiyə qədər yalnız “Azərbaycan məktəbi” adı ilə 686 nömrəsi dərc olunub. Azərbaycan xalq pedaqoqikası, etnopedaqoqikası, etnopsixologiya məsələləri, pedaqoji fikir tariximiz nadir inciləri, əməkçi ideyalar, məktəb tariximizlə bağlı araşdırımlar, xalqımızın müteşəqqi ziyyətlərinin, mütefakkirlerin təhsil və tərbiyə haqqındaki fikirləri ilk dəfə, demək olar ki, bu pedaqoji mətbuat organında dərc olunub.

Xalqımızın təhsil mühitinin formalaşmasında “Azərbaycan məktəbi” jurnalının rolu

Elmi-pedaqoji mətbuatımızın yaranması

“Yeni məktəb” jurnalı

Məzmunu və profili etibarilə pedaqoji mahiyyətə daşıyan belə jurnal məhəz 1924-cü ilin aprelində nəşrə başlayan “Yeni məktəb” oldu. Jurnal, yuxarıda da qeyd edildiyi kimi, ilk nömrəsindən qarşısına qoyulmuş vəzifələrin yerine yetirilməsi istiqamətində nəzərə-çarpacı işlər gördü. Fealiyyətinin qisa xarakteristikasını verənlər olsaq deyə bilerik ki, jurnalı:

- respublikada savadsızlığın lağıv edilməsində;
  - yeni məktəblərin təskilində;
  - məktəb təhsilinin elmi-pedaqoji cəhətdən təkmilləşməsində;
  - yeni talim üsulları, təlim-tərbiyənin forma və metodlarının şərhində;
  - mülliüm hazırlığında
- səmərəli fealiyyət göstərib.

1929-1930-cu ildən itibarən bütün məktəblər üçün məcburi olan tədris planları və proqramlarının təsdiq və tətbiq olunması, ümumi icbari təhsilə keçilməsi və savadsızlığın lağıv edilməsinin bir vəzifə kimi qarşıya qoyulması ilə bağlı görülən ümumxalq əhəmiyyətli işlər haqqında məlumatlara da bu gün həmin jurnalın səhifələrində rast gələ bilirik.

“Müəllimə kömək” jurnalı

Təhsil quruculuğu və yeni təlim üsullarının şəhə olunaraq pedaqoji kollektivlərə çatdırılmasında yeganə mənbə olan “Yeni məktəb” jurnalı müəllimlərin stolüstü kitabına çevrilir, onların gündəlik işlərində mü hüüm rol oynayır. Ona görə de jurnalın adı deyisdirilərək “Müəllimə kömək” adlandırılmasında məqsədən uyğun sayıldı. Sələfinin başladığı ümumxalq əhəmiyyətli işlərin dəha geniş mənə və məzmunda həyata keçiril-

məsini reallaşdırmağa çalışan “Müəllime kömək” ümumi icbari təhsilin necə həyata keçirilməsi, qabaqcıl təcrübənin öyrənilib yayılmasına dair yazılar dərc edir, pedaqoqika sahəsində nailiyyətlərdən bəhs edən elmi-nəzəri, pedaqoji məqalələrlə müəllimlərə məsləhətlər verirdi.

“Mühərribədən sonrakı pedaqoji mühitə dəstək” - “Azərbaycan məktəbi”

1941-ci ilin iyununda bu yeganə pedaqoji jurnal mühərribənin başlanması ilə əlaqədər fealiyyətini dayandırsa da, 1943-ci ilin iyundan dövrədə xalq maarif komissarı işleyən Mirzə İbrahimovun seyi nəticəsində “Azərbaycan məktəbi” adı ilə yenidən çıxmışa başladı. Azərbaycan Xalq yazılıçı Mirzə İbrahimov bu barədə sonralar yazır: “O zaman mühərribə dövrü, ölkədə gərginlik vaxtı, gündəlik həyatda çox şəyərən çatışmadığı bir zamanda bu təşəbbüs bəzilərinə qəribə görünürdü. Lakin təlim və tərbiyənin vacib məsələlərini, məktəb həyatını ətraflı, köklü-budaqlı işçiləndirən elmi yazıları ehtiyac xüsusi bir jurnalın çap olunmasını tələb edirdi. Beləliklə, “Azərbaycan məktəbi” yenidən meydana çıxdı...”. Bu illər orzında pedaqoji fikrimiz inkişafında, respublikamızda təlim-tərbiyə sisteminin kamillaşməsində, pedaqoji elmi kadrların yetişməsində, püxtələşməsində, mənəcə, onun xidmətləri çox böyükdi.

“Məşhur pedaqoqlar”

Jurnalda məşhur pedaqoqlardan Konstantin Uşinski, Yan Amos Komenksi, Anton Makarenko, Vasili Suxomlinski, Stanislav Şatski və başqalarının pedaqoji görüşləri ardıcıl suradı şərh və təbliğ edildi. Onun sehifələrində Bakı Dövlət Universitetinin ilk rektoru olmuş professor Vasili Razumovski, tarixçi-alim, professor Pyotr Fredolin, Boris Komarovski, Salva Amonavili, Pavel Yakobson (psixolog) kimi məşhur alimlərin,

bir üzvlərindən: Əbdülezel Dəmircizadə, Afad Qurbanov, Maqsud Cavadov, Cümşüd Zülfüqarlı, Yaşar Qarayev və b.; professorlardan: Əhməd Seyidov, Mərdan Muradxanlı, Əliheyder Həsimov, Nurəddin Kazimov, Yusif Talibov, Hüseyn Əhmədov, Əjdər Ağayev, Abbas Zamanov, Mirəli Seyidov, Xeyrulla Məmmədov, Məmməd Məmmədov, Əbdül Əlizadə, Əkbər Bayramov, Muxtar Həmzəyev, Fərrux Rüstəmov, Ramiz Məmmədzadə,

Təbrik

Azərbaycan pedaqoji mətbuatının ilk qarangoşlarından olan “Azərbaycan məktəbi” jurnalı 95 illik yubileyini qeyd edir. Jurnalın fəal oxucusu və yazarı kimi bu yubiley münasibətilə redaksiya heyətinə təbrik etməyi özümə borc bilirəm. “Azərbaycan məktəbi” bu gün demək olar ki, özüün yeni tarixi səhifələrini yazar. Artıq jurnal beynəlxalq arenaya çıxmış və beynəlxalq miqyasda tanınmışdır.

“Azərbaycan məktəbi” jurnalının Azərbaycanda təhsilin və pedaqoji elmlərin inkişafında, kadr hazırlanlığında, pedaqoji biliklərin təbliğində, klassik pedaqoqların əsərlərinin nəşrində misilsiz xidmətləri olmuşdur.

Jurnalın ilk yaradına təşəbbüsü 1899-cu ildə Nəriman Nərimanov tərəfindən irəli sürülmüş, lakin sensurə icazə vermədiyi üçün onun təşəbbüsü həyata keçməmişdir. Jurnal 1906-ci ildən “Dəbistən”, ardınca “Rəhbər”, daha sonralar isə “Məktəb”, 1924-1930-cu illərdə “Müəllimə kömək” adlandırılıb, 1930-1941-ci illərdə “Müəllimə kömək” adlanıb, 1943-cü ildən başlayaraq “Azərbaycan məktəbi” adı ilə dərc olunur.

“Azərbaycan məktəbi” jurnalı uzun tarixi yol keçmiş, xalqımızın milli-mədəni ərsinin tabliğində, dövlət qərarlarının həyata keçirilməsində çox böyük işlər görmüşdür. Bu gün də “Azərbaycan məktəbi” jurnalının xalqımızın mətbuat tarixində misilsiz xidmətləri vardır. Rahil müəllimin bu jurnalda baş redaktor təyin olunmasından sonra, demək olar ki, jurnalın siması dəyişmişdir.

Arzu edirəm ki, “Azərbaycan məktəbi” jurnalı tədricon daha da püxtələssin, inkişaf etsin, Azərbaycanda milli təhsilin, milli pedaqogikası inkişafına öz təhsilərlərini versin.

Hüseyin ƏHMƏDOV,
pedaqoji elmlər doktoru, professor,
Rusiya Dövlət Təhsil Akademiyasının xarici üzvü

ELAN

2019-cu il 22-27 sentyabr tarixlərində Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın “Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları” mövzusunda 45-ci illik konfransı keçiriləcək

Dövlət İmtahan Mərkəzi qiymətləndirmə alətləri hazırlayan elmi-tədqiqat mərkəzlərini, ali təhsil müəssisələrini, uyğun dövlət orqanları və digər maraqlı tərəfləri Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyanın Bakıda keçiriləcək 45-ci illik konfransına (IAEA 2019) öz elmi tezislərini təqdim etməye dəvət edir. Konfrans 2019-cu il 22-27 sentyabr tarixlərində “Fairmont Bakı” otelində keçiriləcək. Konfransın mövzusu “Qiymətləndirmə və qərarvermə: fərdi və institusional həll yolları”dır.

Qeyd edək ki, Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiya (IAEA) ali və orta ümumtəhsil müəssisələrində, müxtəlif təşkilatlarda və iş yerlərində təhsilin qiymətləndirilməsində iştirak edən qurumlar üçün yaradılmış global forumdur. IAEA hər il təhsildə qiymətləndirmənin keyfiyyətinin artırılması və bu sahədə beynəlxalq əmək-

daşlığının inkişafı məqsədi ilə illik beynəlxalq konfranslar təşkil edir.

Konfransda aşağıdakı mövzulara uyğun təqdimatların ediləcəyi nəzərdə tutulur:

- Qiymətləndirmənin qərar-qəbuletmə prosesində istifadəsi;
- Qərar qəbuletmədə qiymətləndirmənin etibarlılığı və uyğunluğu;
- Daha yaxşı qərar qəbul etmək üçün qiymətləndirmə texnikası;
- Daha yaxşı proqnozlar üçün əlavə dəyər ölçülərinin yaradılması;
- Təhsildə və dövlət qulluğunda qiymətləndirmənin institusional islahat aləti kimi istifadəsi;
- Dövlət və özəl sektorlarda test və işə qəbul siyaseti ilə bağlı imkanlar və problemlər;
- İnsan resurslarının idarə edilməsində Səriştə Modelinin tətbiqi;

• Universitetlər və dövlət qulluğuna qəbulda qiyamətləndirmə alətlərinin göləcəyi;

• Təhsil sistemində və yaxşı idarəetmədə qiyamətləndirmənin innovativ alət kimi istifadə edilməsi;

• Qiymətləndirmə verilənləri və qərar qəbuletmə məsuliyyəti;